

florile dalbe

Premiul Internațional
PENTRU CALITATE ȘI EXCELENȚĂ

International Gold Award
STAR FOR LEADERSHIP IN QUALITY

17 octombrie, 2024
Nr. 35-36 (4497-4498)
Prețul 20 lei
Fondator: martie 1941
Serie nouă: 1990
ISSN 1857-3851
www.floriledalbe.md

săptămânal educativ-cognitiv și literar-artistic pentru copii și adolescenți

Fondator: Ministerul Culturii al Republicii Moldova

MAXIMA SĂPTĂMÂNII

Felul în care dăruiești contează mai mult decât cadoul.

Pierre Corneille (1606-1684), dramaturg francez

Salut, dragă
ORIZONT COGNITIV!

Tatăl meu este proprietarul unei întreprinderi individuale care prestează servicii în domeniul reparației automobilelor. Nu demult, în legătură cu necesitatea de a-și modifica statutul și a schimba ștampila veche a întreprinderii pe una nouă, el a fost nevoit să facă un cadou unui funcționar, care îi pune bețe în roate. Eu numesc acest cadou „mită”, pe când tata, râzând șmecherește pe sub mustați, zice că e vorba totuși de un cadou. De ce astăzi părinții noștri sunt nevoiți uneori să facă fel de fel de cadouri unor persoane oficiale? Care este deosebirea dintre cadou și mită?

Alexandru MAXIM, elev
or. Râșcani

Acord liric

Paul PREDA-PĂVĂLACHE

CADOU MAMEI

Am sărutat pe a mea mamă
Și un cadou i-am dăruit:
Eu... sunt cadoul ei de seamă,
Cel mai frumos cadou primit!

M-a sărutat și ea-ndelung;
A lăcrimat de bucurie;
Și m-a rugat să nu-i mai plâng
Și să-i recit o poezie.

I-am recitat versuri frumoase
Și-a tresărit de bucurie;
Deoarece ea nu aflase
Că știu această poezie.

ORIZONT COGNITIV: De ce? De când? De unde?

ABONAREA – 2024

DE CE

cadoul este confundat cu... mita?

Nu pot să neg: tranziția îndelungată și anevoioasă la economia de piață a adus în viața noastră, a maturilor, un fenomen destul de delicat din punct de vedere moral – mituirea. Fără îndoială, darea și luarea de mită a existat și până la această eră modernă a reformelor economice și sociale. Numai că, într-un trecut nu prea îndepărtat, mituirea nu avea proporțiile de azi, limitându-se, de cele mai multe ori, la forma onorabilă de cadou. Îți făcea o vânzătoare, de exemplu, un serviciu (îți oferea posibilitatea să cumperi un obiect deficitar peste rând, bunăoară) și tu te simțeai obligat să o mulțumești cu un buchet de flori sau, la urma urmei, cu un parfum sau o șampanie. Te consulta mai cu atenție un medic, eliberându-ți o rețetă cu medicamente „foarte bune”, sau profesorul de matematică îți oferea suplimentar o oră, două, ci tu tot cu un buchet de flori sau cu o cutie de bomboane îi răsplăteai...

– Stop, nene redactor! Ce vrei să insinuezi? Parcă un om nu are dreptul să ofere cuiva un cadou în semn de recunoștință? ne poate opri oricine dintre

cititorii noștri – adolescenți îndrăzneți și ageri la minte.

De acord, dragii mei. Oricine are dreptul să dăruiască un cadou oricui crede el de cuviință. Și, desigur, un cadou se face nu numai la sărbători sau la zile de naștere, nu numai rudelor, prietenilor sau colegilor, dar și unor oameni mai puțin cunoscuți, care, cu cele mai diverse ocazii, ne-au oferit un serviciu în mod generos și dezinteresat, la un nivel calitativ excepțional. Deci, cadoul ca atare este o formă corectă și plauzibilă de manifestare a stimei și recunoștinței noastre față de oricine, este un limbaj al faptei pe care omenirea îl practică de milenii în șir fără a intra în impact cu buna-cuviință.

Însă, dragă Alexandre, într-adevăr, de la CADOU până la MITĂ e doar un pas. În condițiile declanșării unor ample reforme economice (formarea de unități comerciale private, societăți pe acțiuni, SRL-uri, firme mixte, privatizarea proprietății de stat etc.), mulți dintre părinții voștri s-au trezit impuși de situație să facă bunicile „cadouri” ba unui funcțio-

nar de la Agenția de Servicii Publice, ba altui de la Inspectoratul fiscal, ba unui judecător sau procuror... Aceste „cadouri” sunt oferite în prezent mai mult sub formă de bani contra unor servicii ce constituie, de cele mai multe ori, fie o favoare „peste rând” sau una nemeritată, fie o abatere de la legislația în vigoare. Afectând grav domeniul businessului nostru de bălci, mituirea n-a ocolit nici asemenea sfere sociale importante și foarte sensibile, cum ar fi: educația, medicina, poliția, justiția...

Oricum, e clar că bună ziua, atât timp cât într-o societate există premise obiective și subiective favorabile mituirii, fenomenul negativ nu va dispărea de la sine. Vorba e că anume vouă, adolescenților de azi, vă va reveni sarcina de a lichida definitiv condițiile economice și sociale ale mitei. De aceea considerăm oportună atenționarea voastră de pe acum: mita este o formă amorală de cumpărare a unor servicii sau înlesniri, amorală atât pentru cel care dă, cât, mai ales, pentru cel care ia. Sau poate că cineva crede altfel? Aștept să ne scrieți.

Ion ANTON

DRAGI PROFESORI,
PĂRINȚI ȘI BUNICI!

Continuă abonarea la revista săptămânală „Florile Dalbe” pentru a doua jumătate a anului 2024. Nu stați pe gânduri! Abonați-i pe elevii, copiii sau nepoții dvs. la cea mai apreciată publicație periodică de cultură generală, destinată copiilor și adolescenților de toate vârstele, dar în special – elevilor din ciclul gimnazial.

PREȚUL ABONAMENTULUI:

Pentru persoane
fizice și juridice:

1 lună – 40 lei

3 luni – 120 lei

Consultați Catalogul
ziarelor și revistelor
al Î.S. „Poșta Moldovei”

Următorul număr va apărea pe 7 noiembrie a.c.

Participă și tu!

REGULAMENTUL Concursului național de postere „RESPECTĂ LIBERTĂȚILE UMANE”

Organizatori: Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”, Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Săptămânalul „Florile Dalbe”

Perioada de desfășurare: octombrie – decembrie 2024

Participanți: elevi din Republica Moldova, pe 2 categorii de vârstă: clasele a VII-a–a IX-a; clasele a X-a– a XII-a

TEMATICA CONCURSULUI: RESPECTAREA LIBERTĂȚILOR UMANE

1. Tematica acestui concurs corespunde conceptului de Libertate ca valoare europeană, care include drepturi și libertăți, precum:

• **Dreptul la libertate și siguranță** (orice persoană are dreptul să fie liberă și în siguranță; nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția cazurilor prevăzute de lege);

• **Respectarea vieții private și de familie** (orice persoană are dreptul să-i fie respectată viața privată și de familie, domiciliul și secretul corespondenței);

• **Libertatea de gândire, de conștiință și de religie** (orice persoană are dreptul de a-și manifesta liber religia și convingerile, de a-și schimba religia și convingerile);

• **Libertatea de exprimare și de informare** (cuprinde dreptul de a exprima opinii și idei, accesul la informații, respectarea libertății și pluralismului mijloacelor mass-media);

• **Libertatea de întrunire și de asociere** (oricine are dreptul să participe la întruniri pașnice și să se asocieze în organizații sindicale, civice sau politice);

• **Libertatea artelor și științelor** (creatorii sunt liberi în alegerea formelor, modalităților de exprimare, creația artistică și cercetarea științifică sunt libere de cenzură);

• **Dreptul la educație** (acces la învățământul obligatoriu gratuit, la instruire profesională etc.);

• **Libertatea de alegere a ocupației și dreptul la muncă** (orice persoană are dreptul de a munci, de a exercita o ocupație aleasă sau acceptată în mod liber);

• **Libertatea de circulație** (oricine se găsește în mod legal pe teritoriul unui stat european are dreptul să circule liber, să-și aleagă în mod liber reședința).

2. Fiecare participant va prezenta la concurs un singur poster, realizat individual, în care își va exprima viziunea proprie despre Libertate ca valoare europeană, despre necesitatea respectării libertăților proprii și ale altor persoane.

3. Posterul va exprima, în mod vizual și concis, conceptul de libertate în general sau se va referi concret la una din libertățile menționate în tematica acestui concurs.

CERINȚE PENTRU REALIZAREA POSTERULUI

4. Posterul poate fi realizat în una dintre următoarele tehnici:

– Tehnică manuală – desen, grafică, pictură, colaj – executat pe hârtie de format A3 (420 mm x 297 mm);

– Tehnică computerizată – lucrare creată într-un program digital (Canva, Corel etc.) – salvată în format PDF, PNG sau JPEG.

5. Posterul trebuie să conțină partea vizuală (desen, imagine, simbol etc.) și un moto/slogan relevant, care împreună să exprime clar, concis mesajul sau ideea lucrării.

6. Posterul și ideea ilustrată trebuie să fie autentice (fără plagiat), creație proprie a elevului care prezintă lucrarea la concurs.

7. Posterul nu va fi semnat, dar va fi însoțit de o fișă pe care vor fi indicate moto-ul posterului și datele personale ale autorului (nume, prenume; localitatea; denumirea instituției de învățământ și clasa; numărul de telefon, adresa e-mail).

PREZENTAREA LUCRĂRILOR LA CONCURS

8. Termenul-limită de prezentare a lucrărilor la concurs este **15 noiembrie 2024**.

9. Posterele executate pe suport de hârtie și fișa cu datele personale ale autorului vor fi aduse personal sau expediate prin poștă, la adresa: **Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”, str. Șciusev 65, Chișinău, MD-2012, cu specificarea „Concurs de postere”**.

10. Posterele executate în format digital PDF, PNG sau JPEG și fișa cu datele personale ale autorului vor fi expediate la adresa de e-mail **metodic@bncreanga.md**, cu subiectul „Concurs de postere”.

EVALUAREA LUCRĂRILOR, PREMIEREA

11. Pentru evaluarea lucrărilor va fi constituit un juriu format din reprezentanți ai instituțiilor organizatoare, specialiști din domeniul artistic, reprezentanți ai societății civile.

12. Membrii juriului vor evalua posterele conform următoarelor criterii:

– Încadrarea în tematică (toate elementele vizuale și textuale sunt relevante și transmit convingător mesajul/ideea concursului);

– Originalitatea posterului (posterul denotă o abordare creativă și exprimă viziunea personală a autorului);

– Nivelul artistic al posterului (calitatea executării imaginilor, îmbinarea culorilor, unitatea compoziției, simțul estetic);

– Relevanța, corectitudinea mottoului/sloganului (mesajul este clar, concis, în concordanță cu imaginea din poster, corespunde normelor lingvistice);

– Aspectul general, impactul vizual (posterul are o structură echilibrată și un aspect grafic atractiv, textul mottoului este vizibil/citibil);

– Respectarea cerințelor (formatul posterelor, termenul de prezentare, încadrarea în categoriile de vârstă indicate, fișa cu datele personale).

16. În baza punctajului obținut, se vor acorda următoarele premii și mențiuni: Premiul I – 1000 lei (2), Premiul II – 800 lei (4), Premiul III – 600 lei (6), Mențiuni – 300 lei (24). Toți participanții vor primi diplome de participare.

17. Câștigătorii concursului vor fi invitați la festivitatea de premiere, care se va desfășura în prima decadă a lunii decembrie. Data, ora și locul desfășurării vor fi comunicate personal prin e-mail sau telefon, precum și pe pagina de Facebook / pagina web a organizatorilor.

18. Pentru informații suplimentare despre concurs puteți contacta organizatorii la adresa e-mail **metodic@bncreanga.md** sau la numărul de telefon (022)009535 (Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”).

EVENIMENT

O CONSTELAȚIE DE CĂRȚI

„Ce este o carte în închipuirea ta?”, l-am întrebat deunăzi pe un elev. A căzut pentru o clipă pe gânduri, apoi mi-a răspuns cu îndrăzneală: „O stea!”. „De ce crezi așa?”, am continuat eu, surprins de răspuns. „Pentru că o carte bună, când o citești, te călăuzește în viață ca și o stea!”.

„Dar ce înseamnă 100.000 (o sută de mii!) de cărți noi-noute?” l-aș fi întrebat pe acel elev iubitor de lectură, dacă l-aș fi întâlnit în ziua de joi, 10 octombrie a.c., pe Piața Marii Adunări Naționale, unde erau frumos aliniate 8 (opt!) camioane, în ale căror furgoane încăpuse numărul de cărți pomenit mai sus. Însă, printre zeci și sute de bibliotecari veniți din toate raioanele Moldovei, pedagogi, oameni de cultură și puzderie de reporteri și cameramani TV, nu l-am întâlnit pe acel elev. Presupun totuși că el

n-ar fi ezitat să-mi răspundă: „O constelație!”. Exact, o constelație întreagă de cărți noi-noute au fost aduse de la București la Chișinău, ca să-și ocupe locul pe cerul simbolic al celor 300 de biblioteci din Republica Moldova, incluse în proiect. E cea mai mare donație de carte oferită vreodată de România în ultimii treizeci de ani! Adevărat, au mai fost dăruite bibliotecilor noastre cărți în limba română. Dar ele, fiind suprasolicitate de cititori, parțial s-au uzat, parțial s-au învechit. Și, fiți de acord, o carte învechită

• **DI Igor GROSU, Președintele Parlamentului R. Moldova, a mulțumit pentru valoroasa donație de cărți**

• **DI Adrian DUPU, Secretar de Stat al DRRM, și dna Elena PINTILEI, director general al Bibliotecii Naționale, au semnat contractul de transmitere-primire a peste 100.000 de cărți**

ORA DE LITERATURĂ

„tice” de la finalul cărții: „Veneția ca un dat sau jurnalul unui evadat din Est” este o carte-călătorie, în fond, de la Est către sine (finalmente).

Volumul a fost lansat la începutul acestui an la librăria Nr. 1 din Chișinău, iar recent și la Călărași, la baștina scriitoarei, Sadova. Evenimentul

acei care lasă urme temeinice pentru posteritate, implicit cărți frumoase. Am citit cartea cu mare plăcere și mi-am dat seama cât de greu i-a fost Eugeniei Bulat în străinătate, cât de dureroasă a fost părăsirea Patriei și cât de impresionantă a fost pentru ea descoperirea Veneției.

ban, Theodor Codreanu, Nina Corcinschi, Ion Hadărcă, Adrian Dinu Rachieru, Ilaria Serr, Francesco Baldassi, Geo Vasile. Poetul Ion Hadărcă afirmă: „Prin noua sa carte de poeme Eugenia Bulat ne vorbește despre predestinare. (...) Volumul „Veneția ca un dat” este chiar schimbarea

O călătorie spirituală la Veneția

În acest an poeta Eugenia Bulat ne-a bucurat cu o nouă carte: „Avatar venețian” / tripticul unui (auto)exil. Cunoaștem din opera clasicilor că Veneția a fost un motiv de inspirație pentru mulți scriitori – de la Eminescu până la Eugen Barbu. Însă, dacă pentru Eminescu orașul era unul damnat, în care domnea tristețea și melancolia, la Eugen Barbu această urbe răspânda un farmec aparte în care se simțea o trăire pasională. Iar Eugenia Bulat descoperă o cu totul altă perspectivă. După cum afirmă și Adrian Dinu Rachieru în „Referințe cri-

a avut loc la Centrul Cultural „Ion Ungureanu” din localitate. Au participat bibliotecari, profesori, liceeni, dar și DI Nicolae Drăgănel, președintele raionului Călărași. Și dumnealui a cunoscut experiența plecării la muncă peste hotarele republicii. De aici poate și receptivitatea administrației locale în ce privește procurarea acestui volum pentru bibliotecile publice din liceele și gimnaziile satelor din raion. Iată ce mi-a mărturisit Margareta Florea (vicepreședinte al Consiliului Raional Călărași): „Noi ținem la valorile noastre, la oamenii cu suflet mare și, mai ales, la

Pe de altă parte, e minunat să-ți găsești refugiu în poezie, în cultura națională și în cea universală”. Mihai Doloton, scriitor și compozitor, a remarcat: „Eugenia Bulat a stat la baza Mișcării de eliberare națională. Ne bucurăm foarte mult că a dorit să prezinte cartea „Avatar venețian” și la Călărași. Cartea este una trăită pe care trebuie s-o citim”. Tripticul s-a bucurat de atenția criticii de specialitate atât de la noi din republică, cât și din România și Italia, cuprinzând la finalul lui „Fragmente critice” semnate de reputați critici literari și scriitori, ca: Ioan Hol-

la față a poetei, este expresia regăsirii, așa zice în oglinzile venețiene ale rafinamentului estetic, conjugat cu trăirea și cu zbuciumul lăuntric”.

Voi încheia aceste notițe de lectură cu cele afirmate de Francesco Baldassi pe coperta a doua a cărții: „Poezia Eugeniei Bulat este o poezie totală. Ea nu se citește: se trăiește. Nu se înțelege: se asimilează...”. Iar ca să asimilați, trebuie să citiți și astfel veți face și o călătorie imaginară la Veneția, evident una spirituală.

Andrei VIZIRU

CULTURAL

VA LUMINA ÎN 300 DE BIBLIOTECI

• Furgoanele cu cărți au fost aliniate în Piața Marii Adunări Naționale din Chișinău

• Bibliotecari din raioanele republicii și oameni de cultură din capitală se adunau în piață pentru a participa la excepționalul eveniment cultural

nu prea atrage ochiul cititorului, mai ales dacă el este elev. De aceea Biblioteca Națională a Republicii Moldova, sprijinită de Ambasada României la Chișinău, a elaborat un proiect, pe care l-a onorat cu drag și responsabilitate Departamentul pentru Relația cu Republica Moldova (DRRM) al Guvernului României. 4 (patru!) milioane de lei românești, adică circa 16 milioane de lei moldovenești (!), au fost investiți în procurarea acestei strălucitoare constelații de carte, ce va lumina și îndruma, ani în șir, tână generație pe calea cea dreaptă a afirmării și dezvoltării identității etnice, culturale și lingvistice românești. Mai ales că toate aceste cărți au fost transcrise și pe suport digital, oferind posibilitatea de a fi citite online!

– Mulțumim pentru această impunătoare donație de cărți, printre care, ca specialist de istorie, am observat lucrări valoroase consacrate istoriei românilor. Sunt ferm convinși că toate aceste cărți vor fi citite cu plăcere de tineri și maturi, a menționat în luarea sa de cuvânt dl Igor Grosu, Președintele Parlamentului Republicii Moldova.

– Promovarea și cultivarea limbii române în Republica Moldova este o prioritate pentru DRRM și mă bucur că am reușit să achiziționăm cărți valoroase, scrise în limba română, a unor autori clasici și contemporani, români și străini, a declarat dl Adrian Dupu, secretar de stat, amintind cuvintele cronicarului Miron Costin despre importanța lecturii: „Că nu este alta și mai frumoasă, și mai de folos în toată viața omului zăbavă decât cetitul cărților”.

Cu alocuțiuni despre importanța cărții și lecturii s-au adresat publicului prezent dl Sergiu Prodan, ministrul Culturii al R. Moldova, Excelența Sa Cristian Leon Țurcanu, ambasadorul României la Chișinău, dna Elena Pintilei, director general al Bibliotecii Naționale, instituție ce urmează să repartizeze această sută de mii de cărți în bibliotecile publice și școlare din Moldova.

Iată, dragii mei tineri cititori, încă un exemplu al adevăratei griji părintești pe care ne-o poartă România.

Ion ANTON

Fotografii de autor

DE LA ELEVI LA MENTORI:
olimpicii din Chișinău își ajută colegii

Clubul „Momentum” din Chișinău a fost creat pentru a oferi elevilor resurse suplimentare de învățare, într-un context în care mulți nu au acces la pregătire individualizată. În fiecare duminică, olimpicii predau lecții de matematică, fizică și chimie colegilor lor, oferind nu doar sprijin academic, ci și inspirație.

Laura Șestacov, o tânără olimpică la matematică, este coordonatoarea acestui club, un loc unde elevii cu performanțe academice remarcabile se adună pentru a-i ajuta pe cei care întâmpină dificultăți la școală.

Laura spune că Victor Șotropa, fost elev la Liceul Teoretic „Orizont”, filiala Durești, a inițiat clubul. După absolvire, acesta a predat coordonarea clubului lui Constantin Babuc, iar mai târziu, responsabilitatea i-a revenit Laurei. „De când am preluat clubul, ne-am străduit să menținem spiritul de mentorat și colaborare între elevii olimpici și ceilalți colegi care au nevoie de ajutor”, explică ea.

În fiecare duminică, între orele 13.30 și 16.30, elevii se întâlnesc la Biblioteca „Ion Creangă” din Chișinău pentru a participa la sesiuni de pregătire. „Profesorii sunt, de fapt, tot elevi, doar că

Un aspect important al succesului clubului este colaborarea cu Biblioteca „Ion Creangă” din Chișinău, care găzduiește lecțiile. „Această colaborare a început cu câțiva ani în urmă, iar biblioteca

• La o ședință a clubului „Momentum”

olimpici. În funcție de numărul de participanți, avem, de obicei, câte doi olimpici la fiecare obiect – matematică, fizică și chimie. Uneori, la matematică, avem mai mulți profesori, deoarece aceasta este una dintre disciplinele mai solicitante”, menționează Laura.

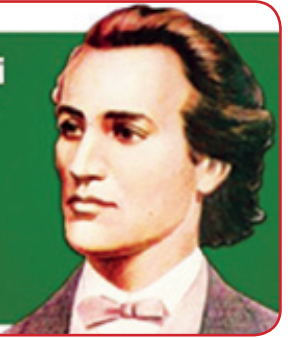
ne oferă o sală de lectură unde avem mese alocate pentru fiecare obiect. Colaborarea s-a păstrat de-a lungul a trei generații de coordonatori și ne bucurăm de acest sprijin”, susține Laura.

Sursa: diez.md

Lumina spiritului

De aproape două mii
de ani ni se predică
să ne iubim, iar
noi ne sfâșiem.

Mihai Eminescu

MAXIME ȘI CUGETĂRI
de Mihai Eminescu

- Adevărul este stăpânul nostru, nu noi stăpânim adevărul.
- Dumnezeu genului m-a sorbit din popor cum soarele soare un hour de aur din marea de amar.
- În fapt lumea-i visul sufletului nostru. Nu există nici timp, nici spațiu – ele sunt numai în sufletul nostru. Trecut și viitor e în sufletul meu, ca pădurea într-un sâmbure de ghindă, și infinitul asemenea, ca reflectarea cerului înstelat într-un strop de rouă.
- Toate au trecut pe lume, numai răul a rămas.
- Viitorul a-l cunoaște, te întoarce spre trecut.
- Moravurile fără legi pot totul, legea fără moravuri, aproape nimic.
- Nivelul culturii generale a nației nu-l poate ridica nimeni cu umărul, timpul și munca umplu neajunsurile.
- După bucurie nemăsurată vine neapărat întristarea. Bucuria face sângele să fiarbă, și aceasta produce o simțire neplăcută și dureroasă care trebuie să nască întristarea. Cine-i accesibil de patimi puternice, știe că-n mijlocul bucuriei mari se amestecă un fel de rea-dispunere. Același lucru se întâmplă la toate pasiunile vehemente. Leacul: moderația – cine poate.
- Educațiunea e cultura caracterului, cultura e educațiunea minții.
- Națiunea noastră, neamul nevoii.
- Neavând curajul vieții, neavând o rază de senin în suflet, am îndrăznit cu toate astea a te iubi, am pus dorința de a fi a mea peste orice considerații și peste orice cuvinte de cruțare aș fi vrut.

Leo BUTNARU

LEO-LOGISME

- Și totuși, istoria scrisă seamănă mai mult a graffitti decât a carte fundamentală.
- Ieșind din biblioteca publică, vârsta a treia pocnește sonor una de alta două cărți, desprăfuindu-le. Mda, se citește tot mai puțin...
- „Hai să ne iubim, să vedem dacă e adevărat ce spun cărțile – că iubirea învinge moartea”. „Da, pentru că s-ar putea naște un prunc...”
- Stăpânul s-a dovedit a fi ușor nesimțit, încât, în timp ce el a tot vorbit la telefon, oaspetele său reuși să citească aproape jumătate din inscripțiile de pe cotoarele celor câteva sute de cărți din cabinetul-bibliotecă.
- Pustiu orizontul pustiei, unde, cu o linie vălurată, dunele subliniază cursivul din cărțile cerului.
- Îmi amintesc de prima vacanță la mare, după care a trebuit să fac ceva extraordinar de poetic, de metaforic: să scutur nisipul dintre filele cărților pe care le citisem la plajă. Astăzi, mă întorc de la mare cu displayul tabletei nițel zgâriat de fire de nisip.

(Va urma)

INELUȘ ÎNVÂRTECUS

Nr. 18 (2207)

Coordonator de pagină: Lica MOVILĂ

PASIUNI

LUMEA LUI EMIL

Născut într-o familie de artiști (tatăl grafician, mama designer), **Emil NASTAS** s-a pasionat de pictură de când a învățat să țină pensula în mână. Are 11 ani și este elev în clasa a V-a la Liceul Teoretic „Mihai Viteazul” din mun. Chișinău. După lecții, el își petrece timpul la Centrul Comunitar pentru Copii și Tineri „Andrieș” din sectorul Centru studiind pictura și ceramica. În plus, Emil mai are un hob-

by: practică înotul. Primele două, însă, rămân cele mai mari atracții ale sale, deoarece îi permit să expună pe hârtie sau în figuri de lut tot ce-și imaginează. Din lecturi și filme, băiatul și-a construit o lume doar a sa, care a devenit pentru el o sursă inepuizabilă de inspirație. Cosmosul, mitologia, lumea fantastică, personajele din povești, natura și animalele sunt subiectele abordate de Emil în dese-

nele sale. Preferă și genul „anime”, prin care reprezintă personaje de animație japoneze, lucrate într-un stil artistic deosebit.

La vârsta-i fragedă, tânărul pictor este interesat de viața și creația marilor maeștri ai penelului din diferite epoci, precum Leonardo da Vinci, Vincent Van Gogh, Pablo Picasso ș.a. Munca zilnică, depusă sub îndrumarea dnei **Efimia LEAHU**, conducătoarea cercului de pictură de la CCCT „Andrieș” din capitală, susținerea pe care o are din partea părinților dă roade: Emil s-a clasat pe locul I la un concurs de pictură cu ocazia Zilei Internaționale a Bibliotecarului, concurs desfășurat în cadrul Bibliotecii Poloneze „Adam Mickiewicz” din Chișinău. S-a bucurat de premii și la concursurile de pictură organizate de Asociația „Moldova pentru viață” și Asociația „Spune-mi o poveste pentru suflet” din România.

Înceind această schiță, îi dorim lui Emil să iubească mereu arta și lucrurile frumoase, să-și dezvolte în continuare talentul și să se bucure de apreciere la concursurile de specialitate care, negreșit, vor urma.

Lica MOVILĂ

Hai să ne jucăm!

RECUNOȘTI OBIECTUL?

Jocul constă în determinarea unui obiect prin ascultarea sunetului pe care acesta îl emite în mod firesc (de exemplu, tic-tac-ul ceasului) sau când acesta este lovit cu un corp tare. Jucătorul care trebuie să recunoască obiectul va fi legat la ochi. La distanța de circa un metru de el vor fi lovite ușor, de câteva ori, un șir de obiecte: o tavă de metal, un borcan mare, o cratiță, o carte, o scândură etc. Pot fi folosite și obiecte în acțiune: mototolirea unei foi de hârtie, deschiderea unui întrerupător, turnarea lichidului într-un pahar. Câștigă participantul care a reușit să determine corect proveniența tuturor sunetelor produse.

GLUME

Mama îl întreabă pe Doru:

- De ce te speli pe dinți a șaptea oară?
- Ca să-mi ajungă pentru o săptămână.

Profesorul vorbește cu elevul la telefon:

- De ce nu ai venit ieri la școală?
- Am avut temperatura 42.
- Nu poate fi!
- Ba da. Mama a zis: 36 cu 6!

Marius se trezește, buimac, din somn și întreabă:

- Mămico, cine a sunat?
- Deșteptătorul.
- Și ce a vrut?

- Cunoști pe cineva care știe să imite animalele?
- Da, pe colegul meu Răzvan.
- Ce știe să imite?
- Cocoșul.
- Doar atât?
- Da, dar când îl imită, imediat începe să răsară soarele.

Tiberiu UTAN

PASĂRE DE AUR, TOAMNA...

Pasăre de aur, toamna,
Trece-n zbor neauzit,
Iar în cinstea ei, în arbori,
Fructele s-au rumenit.

Merii picotesc sub raze
Și îți vine să alergi

Printre pomi, descult, prin ierburi
Moi, ca peste calde cergi.

Minunată ești, livadă,
Colț din basmul luminos
De bunică spus aseară,
Cu voinicul Făt-Frumos.

• „Profesoara mea”. Desen de Evelina CODREAN, elevă în clasa a VI-a „B” la Gimnaziul „Decebal”, mun. Chișinău.

Marcela PENEȘ

CAD FRUNZELE

De dimineață, grădina era acoperită cu un covor foșnitor, galben-ruginiu. La cea mai mică adiere, frunzele se desprindeau de pe ramuri și, după ce vântul le purta ușor pe brațele lui într-o blândă legănare, se așterneau la pământ, îngroșând covorul.

Doi copii, Ana și Sorin, stăteau pe un buștean și discutau:

- De ce crezi tu, Ana, că mor frunzele toamna?
- De frica iernii.

Încă o frunză căzu exact în fața copiilor. La un moment dat, ea începu chiar să vorbească. Copiii au făcut ochii mari, dar și-au dat semne să asculte vorbele firave și subțiri ale frunzei.

– Demult de tot, dragii mei, frunzele nu cădeau toamna și nici în alt anotimp. Ele erau tot timpul verzi și creșteau în liniște, vegheate de Zâna Frunzelor, o zână verde, cu

păr foșnitor, ca o pădure în mijlocul primăverii. Zmeul cel Aprig nu vedea cu ochi buni pacea și liniștea arborilor și a trimis pe Ambițiosul Viscol să sufle săgeți de gheață asupra bunei și blândeii zâne. Așa a fost spulberată viața ei. Arborii au jelit-o, lăsând-o să se odihnească într-un pat de frunze și acoperind-o cu valuri galben-roșcate, ușor cântătoare. De atunci, în fiecare toamnă, copacii își trimit frunzele spre pământ, învăluind trupul zânei înainte ca gerul să se facă simțit.

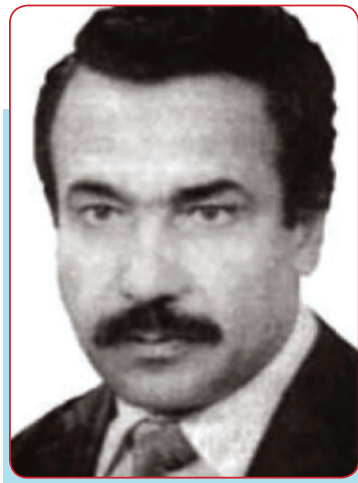
– Ce frumoasă poveste ne-ai spus, dragă prietenă, a șoptit Ana, mângâind frunza cu toată dragostea. Vezi, Sorine, frunzele sunt ca și oamenii – au viața și poveștile lor. Trebuie numai să știi să le asculți, pentru a le înțelege.

(Din cartea „Călușii din nori”)

ESTI ISTET?

Găsește în aceste imagini zece diferențe. Trimite răspunsul la redacție și participă la concursul nostru.

IN MEMORIAM **Dumitru Matcovschi – 85**

Dumitru MATCOVSCHI (n. 20 X. 1939, Vadul Rașcov, raionul Șoldănești, – d. 26.VI. 2013, Chișinău) a fost un poet, prozator, publicist și dramaturg din Republica Moldova, academician, membru titular al Academiei de Științe a Moldovei.

Studii: Institutul Pedagogic „Ion Creangă” din Chișinău.

A deținut mai multe funcții: redactor la cotidianul „Moldova Socialistă”, redactor-șef adjunct al săptămânalului „Cultura”, redactor-șef al revistei „Nistru”, ulterior – „Basarabia”.

Debut literar: placheta de versuri „Maci în rouă”, 1963.

Dumitru Matcovschi e autor a peste 50 de volume de poezie, proză și piese de teatru. Cărți de poezie și proză pentru copii: „Soarele cel Mare”, „Axa”, „Grâul”, „Greierașul Puiu”, „Toamna porumbeilor albi” ș.a. Textele poetului au servit drept sursă de inspirație pentru maestrul Eugen Doga, Ion Aldea-Teodorovici, Petre Teodorovici, Mircea Oțel, Mihai Dolgan, Constantin Rusnac, Tudor Chiriac, Anatol Chiriac și Ion Enache.

Din 2003, liceul din comuna de baștină a poetului îi poartă numele. În cinstea sa a fost inaugurată Casa-muzeu „Dumitru Matcovschi” și Festivalul Internațional de Poezie și Cântec cu participanți din Moldova, România și Ucraina. Poetul Dumitru Matcovschi rămâne în memoria noastră un simbol al demnității și rezistenței naționale.

Referințe

A vorbi, așadar, despre Dumitru Matcovschi înseamnă a vorbi despre o etapă foarte importantă a poeziei basarabene, mai exact a poeziei românești din Basarabia, căreia Domnia Sa i-a adăugat o nouă coardă. Cu asemenea repere, apropiindu-se în același timp și continuând melosul popular, folclorul, cu asemenea puncte de vedere, cu asemenea date de plecare, Dumitru Matcovschi a fost unul dintre întregitorii prin cuvânt ai conștiinței naționale din Basarabia...

Acad. Constantin CIOPRAGA

...Dumitru Matcovschi este unul dintre autorii ale căror opere se constituie dintr-o singură Carte. În opinia sa, destinul uman și literar al scriitorului pare a fi în contratimp cu istoria. Mihai Cimpoi, altminteri, descifra în ființa poetului „un dramatism organic” și un „suflu tragic ardent”. Bine zis „ardent”, fiindcă în alchimia poetică a elementelor focul interior mistuitor cunoaște o paletă largă, de la dorul „folcloric” și eminescian până la rugul de taină care arde undeva în lunci. Desigur, focul central din lirica basarabească, ca și din epos, este cel al vetrei.

Theodor CODREANU

Poet al mărgioarei de Est a românismului trecut prin foc și prin sabie, sacerdot al Basarabiei cu oameni care au chipul lui Isus, Dumitru Matcovschi s-a identificat mereu în poezie cu o voce colectivă. În profunde și inconfundabilele ei sonorități regăsim o afectivitate caldă față de lucrurile umile de acasă, chiotul baladesc de voinicie și rezistență identitară, bucuria simplei dăinuiri dublată de o nemărginită sete de credință, expresia mesianică a unui rost existențial și istoric comun deosebit...

Andrei ȚURCANU

Devenind de la o carte la alta unul dintre cei mai populari scriitori ai Basarabiei postbelice, Dumitru Matcovschi rămâne în poezia sa fidel propriului stil, pe care și l-a cultivat cu răbdare și responsabilitate într-o vreme când a lucrat în interiorul limbii române. A potrivit cuvintele redându-le strălucirea originală, înseamnă să contribui la salvarea ființei naționale.

Nicolae POPA

IUBIRE
ȘI BLESTEM

E viața de când este un nesfârșit poem în care se adună iubire și blestem.

E viața de când este un dor nepotolit de răsărit de soare, dar și de asfințit.

E viața de când este o veghe de pământ la căpătâiul celor ce au căzut luptând.

Dumitru MATCOVSCHI

ȘI FOC ÎN VATRĂ ȚIN...

BASARABIA

La margine de lume,
venit din vremi bătrâne,
un plai cu dulce nume
înălțător rămâne.
Aici o vatră sfântă
la sânul ei ne strânge
și doina când se cântă
o lume toată plânge.
Ne încălzește lutul,
ne-alină două ape,
pătimitor, trecutul
într-un oftat încap;
o iarbă-nrourată
ascunde veche rană,
ni-i soarta zbuciumată,
oricând basarabească.
Avem un nuc și-i verde,
și-n pragul casei crește,
cu nucul nu ne pierdem,
de moarte ne păzește;
la prunci suntem cu gândul
și nu dorim războaie,
noi semănăm pământul
și așteptăm o ploaie.
Basarabia, Basarabia,
frate și soră, mamă și tată,
Basarabia, Basarabia,
scumpă icoană, în inimi purtată,
trecută prin foc și prin sabie,
furată, trădată mereu,
ești floare de dor, Basarabie,
ești lacrima neamului meu.

AȘTEPT

Aștept. Răsare soarele
și umbrele dispar,
și vin din nou cocoarele,
și-nvie firea iar.

Aștept ca tot săracul
un frate, un vecin.
Aștept. Și-mi trece veacul
ca floarea cea de crin.

Aștept să-și plece pomul
poamele coapte, pom.
Aștept să-mi spună omul
de omenie om.

Aștept să cază stropul
de rouă, greu și strop.
Aștept să crească bobul
în spic, de aur, bob.

Aștept să vină magul,
adânc să mă închin
și îmi aprind toiagul
și foc în vatră țin...

CAPRICIU

Eu, ca să te bucur, fato,
luna de pe cer ți-am dat-o.

De pe fund adânc de mare
ți-am adus mărgăritare.

Floare-aleasă, de mireasă,
ți-am cules, să fii frumoasă

și tot dorul din cuvinte
ți l-am spus, să fii cuminte.

Luna-n păr ți-ai potrivit-o.
M-ai înnebunit, iubito.

Ți-ai pus salbă de mărgelă,
nu ți-a fost de mine jele.

Ți-ai mai prins și floarea-n pieptu,
parcă vii din basm, de-a dreptul!

Dar taman acum, se face, –
eu încep a nu-ți mai place.

PĂDURE VERDE

Pădure verde, pădure deasă,
cea mai adâncă, cea mai frumoasă...
Și trece-o vară cu dor pribeag,
și nu mai vine cine mi-e drag...

Pe o cărare de mult uitată
se plimbă luna însingurată...
Adoarme puiul pe ram de fag
și nu mai vine cine mi-e drag...

O frunză verde îngălbeneste,
vântul o rupe și-o prăpădește...
Se-așterne bruma pe mal de lac
și nu mai vine cine mi-e drag...

Pădure-mamă, pădure-soră,
doru-i de-o viață, ci nu de-o oră...
Iar viața trece, troiene cad
și nu mai vine cine mi-e drag...

TERRA INCOGNITA

Este un loc. Mai este. Undeva.
Acolo, în copilăria mea.
O mărgioară. Alta nu-i ca ea.
Aici și Bunul Dumnezeu născutu-s-a.

O carte veche este.
Nu știam
să o citesc,
o răsfoiam,
plângeam.

Este un loc. Mai sfânt ca un altar.
Inima-n piept tresare iar și iar.
Un cuibușor. La margine de dor.
La margine de zbor un cuibușor.

Un loc, o axă.
A Pământului,
întotdeauna este
Chiar de nu-i.

Răzbat din ieri crâmpie, adieri.
Răzbat blesteme și răzbat dureri.
Răzbat icoane. Vechi, dar au rămas.
Cine mai crede în icoane azi?

Un grui, de ani împovărat bătrânul nuc.
Berzele vin, cocorii nu se duc.

EU NU SUNT PASĂRE

Eu nu sunt pasăre, să știi!
Eu nu-mi schimb locul, când se lasă
peste pământ și peste casă
brumele toamnei, argintii!

Aici mi-i casa și-i aleasă,
și scumpă mi-i, și dragă mi-i,
nu că-i bogată și frumoasă,
dar că-i aproape inimii.

Fie îngheț, fie furtună,
nu mi-e nici frig și nici mi-e teamă
cu frate, soră împreună,
alături de tată, mamă.

Suntem un crez. Suntem o soartă.
Și crește nuc bătrân în poartă.

POMUL INTERZIS

Era cândva, nici nu știu când era,
Era când viața nu se viețuia.
Era un măr, mere domnești făcea.
Dar interzis era, mărul era.

Era cândva, când lumea nu era.
Dorul cu dor de dor se-nfiripa.
Abia se-nfiripa, abia-abia.
Și pomul interzis te-ademenea!

Ramul în jos trăgea și l-am atins.
Nu dinadins, dar poate dinadins.
Și mărul, copt, în palmă mi-a căzut,
și am mușcat din el, și mi-a plăcut.

Greșeala mea, nebunul meu păcat
pe Demiurg l-a foarte supărat
și Demiurgul, vai de mine, vai,
m-a izgonit cu vorbă rea din rai.

M-a alungat, urât m-a alungat.
Am plâns, femeie, dar... n-am regretat.
De-ar fi să-ajung din nou în paradis,
tot mi-ar fi dor de Pomul Interzis!

DOINA

Această pasăre ce bate la fereastră
cu-aripe ei de șoaptă și de dor
înveșnicește, sfântă, clipa noastră,
spre dăinuirea Basarabilor.

Această pasăre stăpână peste toate,
cu glas de maică scumpă și de prunc,
e o chemare-a Zeilor sau poate
a lumilor ce nu ne mai ajung.

Această pasăre ce zboară peste
moarte
și are suflet de pământ și grai
copiilor din pâine le împarte,
părinților le face loc în rai.

Această pasăre durerea ce ne știe,
la un soroc de bătlie grea
pe cei căzuți în luptă îi învie
și îi învață a se răzbuna.

IZVOARE INEDITE

O carte veche de 1000 de ani (I)

Dacii scriau de la dreapta la stânga, iar citirea se făcea de jos în sus

De la daci nu au rămas izvoare scrise. Prea puține se știu despre locuitorii zonei carpa-to-dunărene, după retragerea romanilor. O carte veche de aproape 1.000 de ani, păstrată la Budapesta, răstoarnă teoriile istoricilor. Manuscrisul cuprinde primele documente scrise în această perioadă istorică.

A fost scrisă cu caractere dacice, de la dreapta la stânga, și se citește de jos în sus. Vorbește despre vlahi și regatul lor. Mulți au încercat să descifreze Codexul Rohoncz, dar n-au putut. Arheologul Viorica Enachiuc a tradus, în premieră, filele misteriosului manuscris. În 1982, Viorica Enachiuc a aflat dintr-o revistă publicată în Ungaria de existența în arhivele Academiei Ungare a Codexului Rohoncz. Se spunea că e redactat într-o limbă necunoscută.

A făcut rost de o copie. Timp de 20 de ani, a muncit ca să-i

descifreze tainele. Manuscrisul se afla în Arhivele Academiei de Științe a Ungariei. E o carte legată în piele. A fost păstrată în localitatea Rohoncz până în anul 1907. Contele Batthyany Gusztav a dăruit-o Academiei de Științe a Ungariei, în 1838. Nu se știe prin câte mâini a trecut de-a lungul secolelor.

După al Doilea Razboi Mondial, doctorul Vajda Jozsef, preot misionar, îi scria cercetătorului Otto Gyürk, în legătură cu Codexul: „Se găsește în Arhivele Academiei de Științe a Ungariei o carte rară, Codexul Rohoncz. Acest Codex folosește o scriere secretă, pe care nimeni n-a reușit s-o descifreze până acum. Și eu am încercat. Literele sunt asemănătoare scrierii grecești.

M-am gândit că seamănă și cu literele feniciene, apoi am încercat pe baza vechii scrieri ungurești, dar n-a mers. Toate încercările le-am aruncat în foc”. După ce a studiat Codexul, cercetătorul Otto Gyürk a publicat, în 1970, o parte din observațiile sale într-un articol, în care a încercat să identifice acele semne din manuscris care ar putea semnifica cifre.

(Va urma)

Ion ENACHE

Concursul: „NUMELE BAȘTINEI MELE”

COJUȘNA, MELEAG NATAL

Baștina este locul sfânt în care te-ai născut, ai copilărit, ți-ai petrecut anii de școală. Unii numesc baștină localitatea în care s-au stabilit, și-au găsit vocația și își duc traiul de ani buni. Fiecare băștinaș își iubește acest colț de pământ, se mândrește cu istoria și tradițiile lui, îi admiră frumusețea, îi respectă unicitatea și statutul.

Vreau să vă povestesc despre baștina tatălui meu, satul lui natal, Cojușna. Nu m-am născut aici, dar e locul unde vin cu mare drag, pentru că abia aștept să o revăd pe bunica mea, care mă iubește și mă alintă. La Cojușna mă așteaptă verișorii, cu jocurile lor distractive, aici fiecare strădă și hudoioasă se asociază în imaginația mea cu povești-

rile haioase ale tatălui meu despre copilărie; aici ville și livezile te îmbată cu mirosul lor. La Cojușna, iarna, îmi împlinesc dorința de a mă da cu sania, iar vara nu îmi ajunge o zi întreagă ca să mă satur de alergat, de plimbat cu bicicleta, de jucat volei sau baschet, sau de a face poze haioase cu copiii din mahala.

La o jumătate de cale, între

Chișinău și Strășeni, se află străvechiul sat Cojușna, ce a apărut pe lume în secolul al XVI-lea. Legenda satului povestește că, odată, Ștefan cel Mare venea cu oastea de la luptă. Când a ajuns într-un loc deosebit de frumos – o pădure foarte mare și un râuleț ce curgea lin – a văzut o casă mică pe malul aceluia râuleț. Când a auzit stăpânul casei tropote de cai și sunetul cornului lui Ștefan cel Mare, a ieșit afară. Ștefan cel Mare se miră: domnul din casa cea mică era vechiul lui spătar, Cojușneanu. Ștefan cel Mare a fost primit cu bucurie în casa spătarului. La plecare, domnitorul îi mulțumi și îi spuse: „Satul, care va exista pe aceste pământuri, se va numi Cojușna, de la numele tău, Cojușneanu. Iar râulețul din preajma casei va fi Râpa Spătarului, de la vechea ta mese-

Pe o alee din parc

POPAS LIRIC

Ion ANTON

SAHARNA

Pe fila asta albă de calcar
Strămoșii geto-daci s-au iscălit.
O, sufletul lor sfânt și milenar
Pe-aceste stânci de veghe-i răstignit!

Eu vin aicea ca într-un altar,
Din care neamul meu a răsărit.
Pe fila asta albă de calcar
Strămoșii geto-daci s-au iscălit.

Și-n van câte-un istoric se căznea
Să-mi pospăie memoria cu var.
Eu știu că genealogia mea
E scrisă din hotar până-n hotar
Precum pe fila asta de calcar.

GLOSAR ISTORIC

Dicționar explicativ

(Continuare din nr. 31-32 din 19 septembrie 2024)

E

- **conomie naturală** – tip de economie în care produsul activității umane este destinat în totalitate consumului producătorului.
- **conomie de piață** – formă modernă a economiei, bazată de proprietatea privată asupra mijloacelor de producție, în care producția este guvernată de legea cererii și ofertei.
- **edil** – magistrat roman care supraveghea edificiile și instalațiile publice și care se ocupa de aprovizionare.
- **efigie** – reprezentarea în relief, pe o monedă sau medalie, a unui personaj.
- **edict** – decret important cu caracter normativ, emis de un monarh sau de un papă (exemple: Edictul de la Milano, Edictul de la Turda).
- **eforie** – (în trecut) instituție de utilitate publică; exemple: Eforia spitalelor civile, Eforia școlilor.
- **elector** – persoană care are dreptul de a participa la o alegere; – principe sau prelat din Imperiul romano-german, care avea dreptul de a-l alege pe împărat.
- **elite** – categorii care se diferențiază de restul societății prin avere, educație, poziție socială.

(Va urma)

Casa de Cultură

rie.” Ștefan cel Mare plecă, iar Cojușna a rămas să dăinuie peste veacuri în istoria țării noastre.

Astăzi, Cojușna o găsim ca o localitate modernă, cu o infrastructură bine dezvoltată, drumuri bune, apeducte, comunicații necesare pentru viața cotidiană, parcuri amenajate, casă de cultură, școală de arte, liceu, magazie, oficiu poștal, spital, grădinițe, blocuri de locuit, vile moderne, case private îngrijite, construite recent conform noilor tehnologii, dar care păstrează tradițiile și farmecul de altădată al satului.

Orice localitate este reprezentată de locuitorii ei. Cojușnenii sunt buni gospodari, cunoscuți prin capacitatea lor de a păstra și a respecta va-

lorile și tradițiile naționale, pe care ei le transmit cu sfințenie următoarelor generații.

Sunt elevă în clasa a șasea. Când voi crește, voi călători prin țări străine. Voi putea compara acest sat cu alte localități. Dar sunt sigură că cele mai memorabile clipe legate de Cojușna mi se vor întipări pentru totdeauna în memorie. Eu doresc ca acest loc scump sufletului meu să devină unul prosper, cu schimbări potrivit așteptărilor. Mai mult: să fie un simbol al unității oamenilor de diferite naționalități, al dorinței lor de a trăi în pace și înțelegere.

Maria SÂRBU, elevă în clasa a VI-a la Liceul Teoretic „Mircea Eliade” mun. Chișinău

IN MEMORIAM Agnesa ROȘCA – 95

Agnesa ROȘCA s-a născut la 17 octombrie 1929 în Chișinău, în familia preotului Vasile ROȘCA. Poetă, eseistă, publicistă, traducătoare. Studiază la Școala Primară Ortodoxă, la Liceul Eparhial de fete, apoi la Școala nr. 1 din Chișinău. După absolvirea Universității de Stat din Moldova, facultatea de Istorie și Filologie (1953), timp de peste 20 de ani este redactor de poezie la Editura „Cartea Moldovenească” și „Lumina”, șef al Direcției Edituri a Comitetului de Stat pentru Edituri, Poligrafie și Comerțul cu Cărți. Publică versuri și eseuri din 1950. În colaborare cu criticul Vasile Coroban, pregătește pentru tipar, prefătează și comentează „Opere” în patru volume de Vasile Alecsandri.

Editorial debutează în 1965 cu placheta de versuri „Bat gândurile”, remarcată de A. E. Baconsky. Semnează apoi numeroase cărți de poezie.

Editează, de asemenea, volumul de eseuri și profiluri literare „Înșiră-te, mărgăritare” (1972). Pentru copii semnează cărțile „Veverița-Rița” (1974, reeditată în 1987), „Arțaraș cu dor” (1976), „Meșter Zori-de-Zi” (1985). Este distinsă cu medalia „Meritul Civic” (1996), Ordinul „Gloria Muncii” (1999).

Agnesa ROȘCA s-a stins din viață la 30 iunie 2009.

Aerul de taină

TARĂ SFÂNTĂ

Țară sfântă, cântec de cristal,
Harpă înstrunată din vecie,
Prin al tău de aer pur portal
Iarna e culoarea ce învie.
Râuri albe văile tîvesc,
Munții se răsfăță în lumină,
Arcuind altarul lor ceresc
Pentru înălțarea ce-o să vină.
Pe poteci fugare dalbii nori,
Urme în zăpadă ce se-afundă,
Parcă-a timpului trecut scrisori
Se desfac din fiecă secundă.
Ziduri de cenușă și mister
Înconjoară-a clipei vălurare,
Unde e pământ și unde-i cer
Nu-ți va spune nici o însemnare.
Trec prin șiru-n piatră dăltuit
Frunți de gânditori, ca-n stele luna,
Timp de viață-acestui timp sortit
Să înalțe faptelor cununa.
Din străfund țaria sfărâmând,
Un izvor în clocote străbate,
Miezul nopții singur rămânând
Strajă la hotare de cetate...
Țară sfântă, înțelept popor,
Din lumină izvodind lumină,
Ca un vis adâncului dator
Întru învierea ce-o să vină.
Râuri albe, cupe de cristal,
Un colind din suflet de vecie,
Prin al său de aer pur portal
Intră iarna, dragoste târzie.

ADÂNCI SUNT

MĂRILE-OMENEȘTI

Adânci sunt mărele-omenești,
Această viață fără margini
A dragostei ce-o deslușești
Din auritele ei pagini.

În anul cu atâtea luni,
Fără o zi de pocăință,
Există-o țară de minuni
Și de cumplită suferință.

De spini și soare trandafiri
Punctează în tăcere-obrazul,
Ca o pecete pe simțiri
Ce timpul ni le corijează.

Privind la veacul trecător
Ca o frântură de secundă,
Mă-ntorc pe-o lacrimă de dor
La leagănul din undă-n undă.

Ca razele în răsărit,
Dezvăluindu-se la față,
O fi ceva mai strălucit,
Mai fără de prihană-n viață?

Această dragoste din zări,
Și azi, și mâine, și-n vecie,
Frământă-aceleași întrebări.
Botez de foc și vijelie.

Prin valul de înșelăciuni,
Cu spiritul ce-n noi cuvântă,
Aici, în țara de minuni,
Să deslușim cântarea sfântă.

ETERNA ZĂMISLIRE

Taină a tainelor, tu, zămislire,
Reînviere-a strunei de-nceput,
Răsunet sfânt, de suflet glăsuire,
În tot ce e văzut și nevăzut.

Lumină a luminilor, solie,
Unduitoare aripi de văzduh,
Răsunet sfânt, încinsă magmă vie,
Neatins tărâm de patimă și duh.

UN NUME

Se scurge soarele-n zenit
Precum viața mea fugară
Pe care nu o am trăit
Decât în clipa care zboară.

Nimic și totul e aici,
Să stăvilească cine oare
Aceste raze, sfichi de bici,
Această-oglină plutitoare?

• Cu Grigore Vieru și Vladimir Rusnac

Tăcere a tăcerilor, din toate
A-ndureratului la cer suspin,
Răsunet sfânt, a câte vor străbate
Un ceas de bucurie și de chin.

Smerenie-a smereniilor, iată
A gândului făclie de nestins,
Răsunet sfânt, ivire preacurată,
În tot ce e cuprins și necuprins.

Comoară a comorilor, adâncă
Destăinuire-a câte sunt și-au fost
Răsunet sfânt, val greu lovind în stâncă,
Într-un cuvânt ce-și are-nalt un rost.

Răbdare a răbdărilor, o rană
Ce-așteaptă-n tremur picur de balsam,
Răsunet sfânt, iertare și dojană,
Întru a fi, a înflori un ram.

Uimire a uimirilor, trăire,
Reînviere-a strunei de-nceput.
Răsunet sfânt, eternă zămislire
În tot ce e văzut și nevăzut.

COPAC DE MUNTE

Copac de munte de m-aș ști,
Să-mi crească-n piatră rădăcina,
În creste cine m-ar clinti
Să-mi ia văzduhul și lumina?

O pasăre mai sus de nor
Și-ar fi-așezat cuibul pe-o vară,
În ramul rourat de dor
Să-și cânte cântecul de țară.

Chiar geru-n ramul desfrunzit
Ar pune floare de mătăasă,
Ca sufletul de timp trezit
Să nu stea singurel la masă.

Copac de munte, de pe culmi
Învăluind cu aur zarea
Acestei zbuciumate lumi,
Tu singur îmi auzi chemarea.

De prunci intrăm în valul ei,
Răcoarea mării ne desfată,
Dar ora bate anii grei
Care învârt eterna roată.

Și iarăși urcă-un răsărit
Să dea un reazem pe-astă lume
Acestui timp de toți zorit
Să lase-n urma sa un nume.

CREZ ȘI CUVÂNT

De ce-a lăsat Cel Sfânt cuvântul?
Întru-a ne-mpodobi la fel
Cum înflorește-n zori pământul
Al soarelui ceresc inel.

De ce-a făcut Preabunul marea,
Oglinda ei de diamant?
Ca razele ce-i Țes splendoarea
Să fie tainicul liant.

De ce sunt aerul, câmpia,
Sufierea grăului curat?
Să ne învețe veșnicia
Gândirea cu adevărat.

De ce sunt casa și părinții
De care-n lume ducem dor?
În dulcile-amintiri ca sfinții
Ne țin cu-aleanul vorbeii lor.

De ce sunt doinele bătrâne,
Baladele din veac în veac?
Cu ele-n ziua cea de mâine
Nici cel umil nu e sărac.

De ce ne-a dat atâtea firea
Din câte sunt și-or fi mereu?
În toate drept-povățuirea
Ne vine de la Dumnezeu,

Cel ce-a rostit întâi cuvântul
Și-n tot lumină s-a făcut
Înaripându-se pământul,
Căci Crez a fost la început.

LAUDĂ HARULUI DIVIN

Tu ești nemărginit de mare,
Adânc de ape țărîmurind,
Prin nori trecând și prin vâltoare
Un soare să ne fie-n gând.

Când fața îți ascunzi, eu tremur,
Mă sting, suflarea de nu-mi ții,
A toate tu temei în vremuri,
Fără de temeri zi dintâi.

Te știu, în rodnicia firii,
Izvor al dulcelui meu grai,
Domn frumuseții și iubirii,
Al nemuririi chip de rai.

Tu fața îți deschizi și iară
Privirea-mi caută spre cer
La sfânt luceafăru-ți de seară
De primăvară și-adevăr.

Îmi spui, Tu, ce le judeci toate
Cu cuget drept, cu har divin.
Să ne unim, frate cu frate,
Întru dreptate și destin.

Tu fața îți înalți blajină
În zarea clipelor de-alint,
Lăsând o ploaie de lumină
Să vină, sufletul trezind.

VENIT-A OMUL!

Venit-a Omul cu-al său dar,
Cu sfânta sa creațiune.
Țaria vieții n-o răpune
Nici vânt, nici crâncenul calvar.

Când sufletu-i înțelepciune,
Nu-i străduință în zadar.
Venit-a Omul cu-al său dar,
Cu sfânta sa creațiune.

De clipa timpului hoinar,
Chiar dacă soarta mai dispune,
Făuritor de vremi mai bune,
Din mila fără de hotar.
Venit-a Omul cu-al său dar.

DEALURILE MOLDOVEI

Dealuri, dealuri, vechi catapetesme,
Cumpene-nspicate de furtună,
Frunți de codri în sclipiri de lună
Prag de piatră, leagăn de miresme.

Dealuri, dealuri, sfârcuri de izvoare
Ce alunecă-n fântâni de lacuri,
Trecători de râuri și de veacuri,
Căpătâi aducător de soare.

Dealuri, dealuri, ziduri de cetate,
Unde cerul face arc cu mâna,
Câte săbii v-au crestat țărâna
Știu doar frunțile înrourate.

MAMELE

NEAMULUI MEU

Au fost acestui neam făclie
Și leagăn dulce de povești,
Venind și azi din veșnicie
Ca primăvara la ferești.

În neclintita lor credință
De casă și de țară scut,
Ele-au rămas o conștiință
Din care toate s-au născut.

Mărturisesc și cronici sfinte,
Ce ni le-aduc în vieți de vieți,
La mari răscruci să ținem minte
Că au fost mame de poeți.

De meșteri mari cum nicăierea,
Decât în lună și în stea,
Și vie ne-au lăsat puterea
O lume a îmbrățișa.

Ce iubitoare, ce frumoase,
Cu sufletul de vis și dor,
Domnițe-atât de inimoase
Acestui preastrăvechi popor.

DREPTURILE MELE, CE SĂ FAC CU ELE?

Coordonator de pagină: Eudochia VERDEȘ

Nr. 9 (177)

în domeniul
Premiul O.N.U.
Drepturilor Omului
2010

UNDE SE ASCUNDE ADEVĂRUL?

În pagina „Drepturile mele, ce să fac cu ele?” din 19 septembrie curent am publicat o povestioară despre doi prieteni care au avut o discuție aprinsă până când aceasta s-a transformat în ceartă. Acum erau la un pas de a deveni dușmani. Cine să aibă dreptate? Am invitat cititorii să-și dea cu părerea.

Elevii din clasa a III-a „A”, de la Liceul Teoretic „Dante Alighieri” din capitală, care sunt cu toții abonați la „Florile Dalbe”, au aflat dezlegarea acestei dileme. Împreună cu dna învățătoare Teodora Scaletchi, ei au citit cu atenție textul, apoi fiecare și-a așternut gândurile pe hârtie și ne-au trimis eseurile la redacție. Am găsit doar opinii constructive și am selectat câteva fragmente pentru publicare.

Gabriel DUMITRAȘCU:
Prietenia este responsabilitate

În opinia mea, acești doi prieteni s-au comportat urât, deoarece nu au știut să comunice. Cred că de la început nici unul nu a avut dreptate: nimeni nu a fost în stare să asculte părerea celuilalt. Prietenia presupune anumite responsabilități, ceea ce înseamnă că ar fi trebuit să ajungă la un numitor comun.

Până la urmă, al doilea prieten nu și-a lăsat prietenul la nevoie. Odată m-am certat și eu cu prietenul meu, dar am hotărât să discutăm problema și, la scurt timp, am reușit să ne împăcăm.

Emil FALCAȘ:
Adevărul se ascunde în sprijinul reciproc

s-a întărit. Nu a mai fost nevoie de discuții sau argumente. În cazul dat, adevărul iese la iveală acolo unde prietenia rezistă timpului, distanței și chiar tăcerii.

A merge cu un prieten prin întuneric este cu mult mai bine decât să mergi singur prin lumină. Prietenia este cea care i-a dat înțelepciune și forță celui de-al doilea prieten să treacă peste supărare. El i-a oferit ajutor și siguranță prietenului plâpând ce înainta în întuneric. Iar acesta pășea cu încredere înainte, știind că prietenul îl urmează.

În acel moment prietenia lor s-a întărit. Nu a mai fost nevoie de discuții sau argumente. În cazul dat, adevărul iese la iveală acolo unde prietenia rezistă timpului, distanței și chiar tăcerii.

Amelia SĂU:
*În prietenie
poți să cedezi*

Se mai întâmplă să avem neînțelegeri între prieteni. Totuși, trebuie să găsim mereu o cale de mijloc. Cei doi prieteni s-au certat din cauza că nici unul nu ceda. Până la urmă, s-a văzut că prietenul adevărat dintre ei este cel care se gândește la siguranța celuilalt.

După părerea mea, trebuie să respecti opinia tuturor, chiar dacă nu ești într-un tot de acord cu cele spuse. Personal, am avut situații similare, însă am reușit să comunicăm fără ceartă. Cred că acceptarea sfaturilor celor din jur joacă un rol important în relațiile de prietenie, iar rezolvarea conflictelor ne face să ne simțim împăcați și fericiti!

Consemnare:
Eudochia VERDEȘ

CONVENȚIA O.N.U. CU PRIVIRE LA DREPTURILE COPILULUI

Copiii se nasc cu libertăți fundamentale și cu drepturi inerente oricărei ființe umane. Aceasta este premisa de bază a Convenției, care a fost adoptată în 1989 de O.N.U. și a intrat în vigoare în R. Moldova în 1993.

DISCRIMINAREA ȘI HĂRȚUIREA

Articolul 2

Copiii și tinerii care sunt discriminați sau hărțuiți din cauza situației familiale, activității, opiniilor sau religiei au dreptul la protecție.

Dreptul de a fi respectat

SUNT INTIMIDAT LA ȘCOALĂ

„De ce colegii de clasă se comportă urât cu mine? Mereu îmi inventează porecle care mă fac să mă simt prost. Râd de mine chiar și în legătură cu niște lucruri care nu-s adevărate. Vreau să înțeleg ce îi face să mă trateze urât, neavând pentru aceasta niciun motiv?”

Și tot acești câțiva colegi o numesc „balenă” pe o fată din clasă, fac glume pe seama felului cum arată. De asemenea, îl umilesc pe un băiat care provine dintr-o familie modestă și nu are telefon performant”.

Daniel, 14 ani

RĂSPUNSUL PSIHOLOGULUI:

Aceste exemple sunt atribuite fenomenului *bullying*. Cu siguranță, ai mai auzit acest termen. Prin atare comportament unii copii vor cu orice preț să iasă în evidență, chiar dacă o fac într-un mod inacceptabil. Sau cred că în acest fel pot să se simtă puternici (când ceilalți se tem de ei). Pentru unii copii, *bullying*-ul reprezintă o cale ușoară de a deveni „populari”.

Întâlnim și elevi care imită modelele învățate, adică acționează în același mod în care au fost și ei umiliți în trecut. Există și categoria care interpretează greșit diferențele culturale, etnice, financiare ale părinților.

Cum ai putea să te porți în astfel de situații?

- poți încerca să-ți controlezi propriile reacții;
- îi poți ignora pe acești colegi obraznici;
- poți întoarce în glumă spusele lor – o reacție neașteptată pentru ei;

• și, desigur, poți solicita ajutorul unui adult pentru a fi protejat (profesor, părinte, prieten mai mare ș.a.).

Există mulți alți pași care îți pot fi de folos. Psihologii de la Telefonul Copilului te vor ghida cum să faci față farselor puse la cale de colegi.

Telefonul Copilului este la un apel distanță în momente de frică, furie, intimidare și nu numai.

APELEAZĂ 116 111

FIECARE PE PĂMÂNT

Fiecare pe Pământ
Are dreptul la cuvânt,
Hrană, trai și îngrijire,
Sănătate, fericire.

Părinții să-i ajute mereu
Când vezi că lor le este greu.
Corect și liniștit să fie
La joacă și-n tovărășii.

Acces ai la informare,
Timp liber pentru plimbare,
Dar drepturile-s însoțite
De obligații diferite.

Alexandrina NEGEL,
absolventă a Gimnaziului
Cotul Morii
r-nul Hâncești

AVE
TERRA!

Nr. 9 (359)

Pagină
de cultură
și educație
ecologică

Coordonator de pagină: Lica MOVILĂ

GESTIONAREA DEȘEURILOR

MOLDOVA INVESTESTE ÎNTR-UN VIITOR MAI CURAT

Trei regiuni din Moldova vor beneficia de dezvoltarea unui sistem integrat de gestionare a deșeurilor până în anul 2028, în cadrul Programului Deșeuri Solide în Republica Moldova. Acest proiect a fost finanțat de BERD și cofinanțat de BEI. El este implementat de A.O. EcoVisio și A.O. E-Circular, în parteneriat cu Ministerul Mediului și I.P. Oficiul Național de Implementare a Proiectelor în domeniul Mediului și cu suportul financiar al Suediei.

• În trei regiuni din Moldova va fi creată infrastructura pentru managementul deșeurilor (fotografie-simbol).

În Program sunt incluse Regiunile de Management Deșeuri: Ungheni, Nisporeni, Călărași; Edineț, Briceni, Ocnița, Dondușeni; Cahul, Cantemir, Taraclia, Comrat, Vulcănești, Ceadir-Lunga. În aceste regiuni locuiesc în jur de 690 de mii de persoane, a căror sănătate este direct influențată de peste 300 de gropi de gunoi, cu o suprafață totală de 375 ha sau cât 506 terenuri de fotbal.

Potrivit reprezentanților proiectului, gestionarea deșeurilor în Republica Moldova rămâne a fi o provocare majoră, iar una dintre cauze o reprezintă conștientizarea și implicarea scăzută a populației în procesele de prevenire, reutilizare și compostare a deșeurilor organice.

O altă problemă o reprezintă infrastructura deficitară pentru sortarea și colectarea selectivă, mai ales în zonele rurale, unde doar 15-20% beneficiază de servicii de salubritate. În același timp, volumul de deșeuri produ-

se crește constant, fiind de 400 kg anual per locuitor. Ratele de reciclare și valorificare a deșeurilor sunt încă foarte reduse. Multe materiale reciclabile și utile sunt depozitate împreună cu cele nereciclabile, pierzându-se o mare parte a potențialului lor util (hârtie, sticlă, metale, materiale plastice). Fiind amestecate și contaminate din punct de vedere chimic și biologic, recuperarea lor este dificilă.

„Fiecare gest mic de reciclare înseamnă un pas important către protejarea mediului și către crearea unui viitor curat pentru generațiile viitoare. Ministerul Mediului este dedicat identificării soluțiilor inovatoare pentru propulsarea economiei circulare, un model în care deșeurile devin resurse”, a declarat Sergiu Lazarencu, ministrul Mediului.

„Cel mai ușor de reciclat este deșeurul care nu a fost produs. E mai simplu să renunțăm la produsele și ambalajele care devin rapid gunoi și să le refu-

zăm, a menționat Vica Diavor, manageră de proiect. Deja s-a demonstrat că soluția pentru volumele de deșeuri este prevenirea formării acestora. Deci, prevenim, reutilizăm, reciclăm, valorificăm”.

Cetățenilor le vor fi oferite informații accesibile și prietenoase, cu accent pe reducere, reutilizare și prevenirea generării gunoierului. În plus, vor fi încurajați să se implice activ în gestionarea deșeurilor, fie prin participarea la programe de voluntariat, fie prin susținerea inițiativelor de mediu. În aceste eforturi vor fi implicate și autoritățile locale, tinerii și liderii locali, pentru a contribui la schimbarea comportamentului și promovarea unor practici mai eficiente de gestionare a deșeurilor.

Dragi cititori, așteptăm mesajele voastre despre acțiunile pe care le întreprindeți în calitate de tineri ecologiști în cadrul acestui proiect.

Cor. „F.D.”

ZIUA MONDIALĂ A ANIMALELOR

Ziua Mondială a Animalelor a fost sărbătorită pentru prima dată la Berlin, în anul 1925, la inițiativa lui Heinrich Zimmermann, un scriitor german, activist pentru respectarea drepturilor animalelor. În anul 1931, după o muncă de convingere asiduă, el a reușit să obțină votul unanim pentru declararea datei de 4 octombrie ca Zi Mondială a Animalelor, în cadrul Congresului Internațional de Protecție a Animalelor din Florența. Aceasta este ziua în

care sunt sărbătorite toate necuvântătoarele de pe planetă, fie ele sălbatice sau domestice. Misiunea cea mai importantă a acestei sărbători este ca, prin educație și conștientizare, lumea în care trăim să devină un loc mai prietenos și mai corect pentru animale. Animalele sunt într-o mare măsură influențate de acțiunile noastre, de intervențiile, mai mult sau mai puțin invazive, în natură, iar responsabilizarea noastră față de ele este absolut necesară.

File din „Cartea Roșie”

CĂNĂRAȘ

Specie pereclitată. Este semnalat în lizierele din zonele centrală și de nord, în livezi și în parcurile municipiilor Chișinău, Bălți, Tiraspol etc. Peste hotarele țării este răspândit în Estonia, vestul regiunii Sankt-Petersburg, Letonia, Lituania, Belarus, Ucraina, Europa Atlantică – la sud de Marea Baltică și Marea Nordului, populează, de asemenea, teritoriile din Africa de Nord-Vest, Asia Mică. Pentru trai preferă plantațiile de arbori și arbuști ale landșaftului antropogen (livezi, parcuri, alei, garduri verzi de tufărișuri, stabilindu-se, la fel, pe arbori înalți, izolați.

Cănărașul este monogam. În perioada de vară, femela depune două ponte.

Își construiește cuibul în coroanele arborilor, mai rar în arbuști. Cuibul este amenajat măiestrit, din rădăcini, tulpinițe și fire de iarbă. Numărul ouălor în ponta completă este de 4-5. Clocește ouăle numai femela, pe care o hrănește masculul. Incubația ouălor durează 12-13 zile. Păsările adulte consumă numai hrană de origine vegetală. Despre reproducerea în captivitate nu sunt informații. Specia este ocrotită conform legislației.

Desenăm natura

• Desen de Silvia CHEPTENE, elevă în clasa a VII-a, Gimnaziul Recea, r-nul Strășeni

CURIOZITĂȚI

PONEII VINDECĂTORI

În Marea Britanie, poneii au devenit animale de terapie. Ei au început să lucreze în spitale, școli, grădinițe și aziluri de bătrâni, oferind confort psihologic copiilor și vârstnicilor. În timpul ședințelor, călății pot fi îmbrățișați și mângâiați. Britanica Sarah Woodland are grijă de doi ponei de terapie pe nume Poppy și Tinks. Micii „terapeuți” populari ajută persoane cărora le este greu să vorbească, să se miște sau să facă față singurătății. În timpul sezonului de iarnă, când plimbările cu poneii sunt mai greu de efectuat, aceștia vin în ospetie la oamenii care au nevoie de alinare, dăruindu-le căldură și afecțiune. Efectul pe care animalele îl au asupra pacienților este incredibil. În scurt timp, chiar și cei mai neîncrezători încep să-i trateze pe poneii-asistenți ca pe niște ființe dragi.

Aveți și voi acasă animale de companie? Povestiți-ne despre ele.

UNIVERS CULTURAL

Coordonator de pagină: Renata CUPCEA

Nr. 7 (78)

Intrați, copii, în „Coliba albastră”!

Recent, la Ialoveni, a avut loc inaugurarea proiectului „Coliba albastră”, realizat prin Bugetare Participativă. La eveniment au fost prezenți Sergiu Armașu, primar al or. Ialoveni, Rodica Vangheli, fiica scriitorului Spiridon Vangheli, și un reprezentant al IDIS „Viitorul”. Proiectul, elaborat de Diana Stegărescu, directorul Bibliotecii „Spiridon Vangheli”, Ialoveni, a obținut cele mai multe voturi – 665 – în cadrul programului de Bugetare Participativă din Republica Moldova.

Proiectul „Coliba albastră” este dedicat cărții scriitorului Spiridon Vangheli „Băiețelul

din coliba albastră” și presupune colaborări cu numeroși lideri locali pentru a fi implementat. De asemenea, va fi organizat un spațiu pentru copii, amenajat pentru activități didactice, recreere, lectură și joacă în curtea BPO „Spiri-

don Vangheli”, care include: un foisor sub formă de „colibă”, dotat cu scaune, masă, prize electrice, două terase pavate ș.a.

Pe timp de vară și nu doar, o parte din activități vor fi organizate în curte – „În coliba albastră”. Printre acestea ar fi:

întâlniri cu scriitori; club și ore de lectură; jocuri și activități distractive; ateliere de creație, jocuri de masă etc.

Proiectul „Bugetare mai transparentă și incluzivă în Moldova: implicarea cetățenilor activi și a tinerilor din trei municipii în formarea bugetului și transferul de experiență în alte municipii din Moldova” este implementat de Agora Central Europe, IDIS „Viitorul”. Primăriile orașelor Strășeni și Ialoveni, precum și de Primăria satului Budești, cu susținerea financiară a Ministerului Afacerilor Externe al Republicii Cehe, în cadrul programului „Transition Promotion”.

În fotografii: secvențe de la inaugurarea „Colibei albastre”.

Cor. „F. D.”

Ziua Internațională a Muzicii

SUNETELE ISTORIEI

Recent, elevii din clasa a VI-a de la Liceul Teoretic „Mircea Eliade” au avut prilejul să se bucure de o oră deosebită de muzică la... bibliotecă, unde li s-au oferit informații despre evoluția muzicii de-a lungul timpului și astfel ei au „călătorit” prin secole, descoperind magia sunetelor muzicale specifice fiecărei epoci.

Activitatea a început cu o incursiune în antichitatea sonoră. Copiii au aflat despre primele încercări de compoziție și instrumentele rudimentare folosite de strămoșii noștri pentru a da voce emoțiilor și riturilor sacre.

De la sunetele misterioase ale muzicii medievale, acompaniate de coruri bisericești elevii au fost purtați în perioada clasică. Aici, marile spirite ale muzicii, precum Mozart și Beethoven, au deschis porțile către o lume nouă, unde simfoniile și concertele au atins culmi ale perfecțiunii artistice. Fiecare notă părea să spună o poveste, iar copiii au fost fermecați de complexitatea și armonia acestor opere nemuritoare.

Cu un salt în timp, au ajuns în efervescentul început de secol XX, când ritmurile energice ale charlestonului și swingului, provenite în SUA, au adus un suflu nou în viața cotidiană a

Europei. Jazzul și country, la fel, le-a dezvăluit o lume bogată în emoții și inovație. Elevii au fost captivați de sunetele rock'n-roll-ului din anii '50, perioadă în care muzica a devenit o formă de exprimare a spiritului tânăr, nonconformist și rebel, întruchipat în legende precum Elvis Presley.

Călătoria muzicală a culminat în anii '60, o epocă a schimbărilor sociale și culturale, în care trupa „The Beatles” și mișcarea de dragoste și pace au dominat scena globală. Mesajele de unitate, libertate și transformare au răsunat puternic în inimile elevilor, care au înțeles rolul muzicii ca liant între generații și popoare.

Pentru adolescenții veniți la bibliotecă această experiență sonoră a fost și o lecție de istorie, o sărbătoare a muzicii care poate spune povești nemuritoare.

Sursa: bnccreanga.md

„CÂNTĂ DE CÂND
A ÎNCEPUT SĂ VORBEASCĂ”

Carina Catovanu este elevă în clasa a VIII-a la Gimnaziul „Alexandrina Rusu” din satul Dănceni, raionul Ialoveni. La 14 ani, Carina are deja o carieră muzicală și o colecție imensă de trofee, diplome și medalii câștigate la concursuri muzicale din țară, dar și din afara acesteia. Mama Carinei spune despre ea: „Cântă de când a început să vorbească, deoarece de mică fredona toate cântecele pe care le auzea de la mine”.

Tânăra interpretă a pășit pentru prima dată pe scenă la doar 5 ani, participând la Ziua orașului Fălticeni, România. La 7 ani, a luat vioara în mâini. Cu acest instrument muzical și-a început studiile la Școala de Arte din Ialoveni, pe care urmează să o absolve în anul curent. Carina face parte și din orchestra de muzică populară „Mugurașii” de la Școala de Arte, în calitate de solistă și violonistă.

De asemenea, adolescența studiază și canto academic, solfegiu, literatura muzicală, pian, frecventează clasa corală. Face ore de canto popular cu Mihaela Andrei și este parte a cercului coral al gimnaziului.

Carina a scris textul și a compus linia melodică pentru primul său cântec „Frunzuliță de trifoi” în colaborare cu Orchestra „Rapsodii Moldovei” și Vitalie Dorin. Cântecele este difuzat la diferite posturi de radio din țară, precum „Vocea Basarabiei”, Radio „Noroc” sau Radio Moldova. În plus, Carina a cântat și în calitate de invitată la emisiunea pentru copii „Vivi-Art”.

Chiar dacă activitatea ei de bază este muzica, protagonista noastră învață limbile franceză, engleză și rusă. La școală este o elevă sârguincioasă și are note

bune la toate disciplinele, chiar și în condițiile unui program încărcat. La fel, participă la toate olimpiadele și concursurile de poezie, unde ocupă doar locuri de frunte.

Visul Carinei este de a deveni o artistă consacrată, dar se vede și în justiție, deoarece îi place dreptatea. Este foarte mândră de reușitele ei. Își îndeamnă semenii să muncească pentru a obține rezultate frumoase și să-și urmeze visurile.

Laura CHETRARU

A DA VIAȚĂ LUTULUI

Povestea mea nu este despre super-eroi din filmele cu desene animate, nici din basmele populare despre Ilene-Cosânzene și Feți-Frumoși. E despre un copil deosebit cu mâini îndemănătice care pot da viață lutului. Se numește Daria Văcaru, elevă în clasa a VII-a la Gimnaziul „Ion Creangă” din Țarigrad. Este o fată care dă dovadă de perseverență, nemaivorbind de talent în realizarea unor lucrări minunate în ceramică. Potențialul artistic al tinerei a fost descoperit de către profesorul său, domnul Iurie Cucuetu, directorul Școlii de Arte Plastice Drochia, meșter popular bine cunoscut în Moldova, dar și în România, și care a îndrumat-o pe eroina noastră în acest meșteșug popular.

Lutul se face ascultător și prinde suflet în mâinile micii artiste. Modelarea acestuia i-a devenit o ocupație preferată, pe lângă pictura în acuarelă, ceea ce îi aduce diplome de participare la expoziții și locuri premiante la concursuri naționale și internaționale.

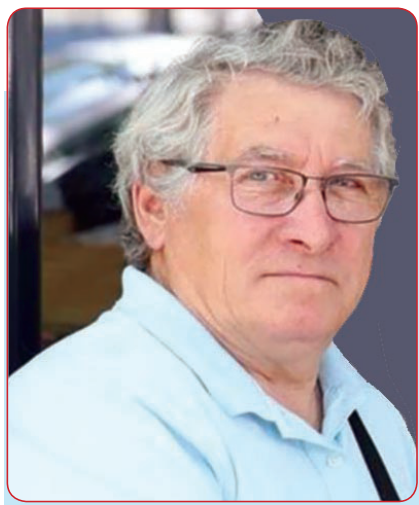
Chiar dacă în familia ei nu sunt artiști plastici, faptul că vine de la țară, unde, vorba poetului, s-a născut veșnicia, i-a influențat această pasiune pentru artele populare, deoarece satul său de baștină e unul vechi, cu tradiții încă vii și dragoste de frumos.

Am cunoscut-o ca fiind una din cititoarele bibliotecii noastre, iar cărțile îi sunt izvorul creației. În lucrările ei pot fi ușor recunoscuți eroii din poveștile populare sau din poeziile poezilor autohtoni.

N. BEJAN, bibliotecară
la Biblioteca pentru copii

or. Drochia

Aniversări **Constantin OLTEANU – 65**

Constantin OLTEANU, (15.10.1959, Baurci-Moldoveni, Cahul), este ziarist, poet, prozator. Studii, la Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Jurnalism (1983). Redactor la ziarul „Tinerimea Moldovei”, „Cuvântul”, „Vocea poporului”, „Literatura și arta”, „Glasul” și la revista „Nistru”. Din 1992, redactor-șef adjunct, apoi redactor-șef la hebdomadarul „Săptămâna”. Membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova, membru al Uniunii Jurnaliștilor din Moldova. Medalia AȘM „Nicolae Milescu

Spătarul” (2023). Debut editorial cu volumul de versuri „Pachete cu zăpadă” (1991), în care „se afișează nu atât ca un postmodernist, cât ca un antimodern delicat, lejer-romantic și, mai cu seamă, sentimental” (Mihai Cimpoi). În 2022, publică volumul „Green card” („Cândva scriam versuri, acum doar tonalitatea și trăirea o mai păstrez din Poezie”), apoi „Notre-Dame”, al doilea roman (2023), urmat de un volum de eseuri „Tăcerea care se aude”, și romanul „Cimitirul oamenilor de zăpadă”.

Constantin OLTEANU

FARFURIA CU DOUĂ FELII DE PÂINE

Nuvelă

Așa ne părea nouă și așa îmi părea mie – că pe tata nu-l duce mintea ce să facă, cum să facă și unde să meargă ca să se facă bogat. Și nu doar pe tata. Noi citiserăm niște cărți, văzuserăm niște filme și singurul lucru pe care rămânea să-l facem era ca în locul celor din cărți și în locul celor din filme să fim noi. Tata vindea vin la litru și mama arunca o rublă-două pe zi în sertar. Trăgeam sertarul, din când în când, și mă uitam lung la cele câteva bancnote adunate de mama pentru niște borcane de vin băute pe prispa noastră.

„Da o bucată de pâine, ai, mamă-leană?”

Și mama aducea o bucată de pâine. Și poate o bucată de brânză. Până ieșeau bărbații din curte încâlcind pașii și abia stăpânindu-și mersul spre poarta noastră din vale. Prin câte sertare au trecut bancnotele acelea și din câte buzunare le-au tot scos bărbații pentru un litru de vin băut în drum spre casă!

Dar noi voiam mai mult decât era în sertar. Și îmbogățirea noastră începea cu un cui în care loveam și loveam până începea să se asemene cu un cuțit dintre cele văzute de noi prin manualele noastre de istorie. Apoi îl frecam de prispă până ni se învinețeau palmele și până când dădea cu lama lui peste frunza de hrean și frunza se desfăcea în două ca atinsă de sabie. Asta voiam noi – să avem un cuțit, singurul lucru care ne mai lipsea înaintea unei duminici despre care nu știa nimeni nimic. Și plecam de partea cealaltă a râpii. Pământuri lutoase uitate de lume, cu brusturi, ciulinii și iarbă suierând în bătaia vântului. Și bucăți de tractor, semănători și alte fiare-ncălcite, căzute parcă din cer și uitate acolo.

La comanda fratelui meu mai mare, ne trânteam jos și stăteam cu burțile lipite de pământ, fără să scoatem o vorbă. El, fratele mai mare, doar el se putea ridica, din când în când, urmărind tot ce mișcă în jurul lui.

– Este! striga el și noi alergam în urma lui ca-ntr-un război pornit spre țistara cea bună. Era singurul care a văzut țistarul și era singurul care a văzut gaura în care-a intrat.

Începeam să scoatem din pământ aurul nostru. Fratele spunea că undeva, la Cahul, o piele de țistar costă zece ruble. Doar una. Când dealurile erau pline de țistari, iar noi, acolo, în sat – copii săraci. Și când părea atât de simplu să-i scoți de prin găuri. Aveam fiecare rolul lui în toată treaba asta. Vasile alerga la pârau, umplea căciula cu apă și se întorcea repede la gaură. Da, rămânea o gură de apă-n căciulă. Și o turna în gaură ca să silim țistarul să iasă. Și iarăși alerga la pârau. Și iarăși. Și începeam să săpăm. Lutul dealului, niciodată săpat. Ca într-o margine de cimitir. Și, pentru că se săpa greu, și, pentru că noi stăteam

cu ochii pe gaură, iar de acolo nu ieșea nimic, fratele mă chema pe mine.

– Bagă mâna. Că numai mâna ta încăpe în gaură.

„Când vom împărți banii, mă gândeam eu, ce-au să zică ei? Că n-am vrut să bag mâna în gaură? Da, așa au să zică. Zece ruble țistarul. Doamne, câți bani! Și tata lucra pe deal pentru trei ruble pe zi. Și mama băga în sertar câte o rublă-două. Cu o bucată de pâine adușă pe prispă și cu băiguielile unui bărbat pornit acasă și încâlcindu-și viața în drum spre poarta noastră.

● Vânătoarea. Desen de Cristina Covrig

Și am băgat mâna în gaură. Îmi făcuse Dumnezeu mâna subțire cât gaura țistarului, că ar fi fost prea puțin să dea pe pământ doar cuvânt că o piele de țistar să coste zece ruble. Când am smuls mâna din gaură, țistarul își ținea înfipti dinții în unghia mea, dar nu avea cum să înțeleagă de ce eu țip. Am plâns, că se auzea în sat, probabil, dar fratele spunea că o piele de țistar costă zece ruble și că ar fi bine să tac. Au pocnit țistarul cu hârlețul și eu l-am văzut zbătându-și privirile în ochii mei plânși.

– Dă cuțitul, a spus fratele meu.

Am scos cuțitul din buzunar, trăind bucuria că acuși-acuși vom smulge pielea de pe trupul țistarului. Mi-era milă de el, mă durea degetul și îmi era milă de mine. Îl țineam de piciorul din urmă, așa cum țineam primăvara mielul când tata îl tăia de Paște.

– Atent, zicea, Vasile, atent, să n-o piști.

Și fratele luneca lama cuțitului între piele și carne. Am întins-o pe o cracă-nă din lemn și îmi părea bine că trece soarele cu focul lui peste pielea alb-roșiatică. Să o ardă. Să o usuce.

Nu am mai prins nimic în ziua aceea. Căciula lui Vasile nu mai ținea apa în căușul ei, fratele pândea întins pe pământ să vadă pe unde fug și unde se-ascund țistarii. Iar eu, nu știu cât să fi costat pielea lor, nu știu cât, dar nu aș mai fi băgat mâna. Deși... Zece ruble.

– Țacă Ileană, auzeam eu, da o bucată de pâine poți să-mi dai?

Și mama se apropia de prispă lăsând

pe ea o farfurie cu două felii de pâine.

Ne-am întors acasă într-o după-amiază de duminică, cu mama obosită într-o zi care parcă nu avea nimic cu oboseala, supărată, într-o zi care nu lăsa loc pentru supărare. Și singură. Când singurătatea părea să fi rămas în alte zile.

Trăiam bucuria mielului rătat. Când am văzut-o pe mama, m-am umplut de duminică. I-am spus că am fost după țistari, că am prins unul, că l-am jupuiat și că o pielică cât ar costa zece ruble. Cât de mult i-am spus mamei. De unde aveam eu să știu că pornirea

noastră spre banii cei mulți, acolo, de partea cealaltă a satului, mai avea și o țără de taină? Că trebuia să o mint pe mama și să-i spun că... Ce puteam să-i spun mamei?

Dar eram flămânzi și mama ne citea foamea în ochi. Mi-rosea a zeamă în curtea noastră încă de sâmbătă. Și am văzut-o pe mama cu o strachină mare împrăștiind miros de zeamă peste toată ogradă. A lăsat-o pe prispă cu câteva linguri și câteva felii de pâine.

– Și spălați-vă mâinile, că v-ați spurcat.

A curs multă apă peste mâinile mele ca să le spăl, dar nu puteam înțelege ce trebuia să mai fac ca să nu fiu spurcat. Îmi intra săpunul de rufe în nări și sub unghii. Mi-roseam a săpun ca pantalonii lui tata spălați de mama sâmbăta.

– Să nu vă văd în „cuhne”, că v-ați spurcat. Doamne, câtă minte vă mai trebuie?

Mama mânca singură la masa din „cuhne”, iar noi, alungați pe prispă, ca alungați de acasă. Mușcam din felia de pâine și îmi vedeam unghia zgâriată de colții țistarului.

Pe prispa din deal, cu un litru de vin lângă el și cu două felii de pâine, își omora bucata lui de duminică un bărbat de dincolo de râpă.

Și-a băut borcanul cu vin, și-a făcut semnul crucii și a pornit spre poartă. Dar s-a oprit în ușa „cuhnei”.

– Ascultători băieți ai matale, țată Ileană. Ascultători, educați și dau „Bună ziua” întotdeauna. Bravo, băieți! Da rubla am lăsat-o pe prispă.

Apoi a ieșit pe poartă. Mama s-a arătat din „cuhne”, a luat rubla și s-a întors către noi.

– Treceți în „cuhne”, Doamne, iartă-mă. Că-i duminică, da eu, iacă, vă ocărăsc.

Și s-a auzit sertarul tras de mama, iar apoi împins cum era. Doar că mai aruncase în el o rublă.

Gheorghe DONI

HAIKU

* * *

iarba-n legănări –
o boare împrăstie
vise de-o clipă

* * *

noapte cu lună –
cât farmec peste toate
și dorul ce-aprins!

* * *

dezamăgire –
o fată privindu-se-n
oglindea spartă

* * *

bătăi în toacă –
în crângul de peste drum
ciocănită

* * *

după pescuit –
peștișorul de aur
doar în poveste

* * *

acrobație –
în balansul trestiei
o libelulă

* * *

azur de izvor –
ciuta își bea chipul din
ochiul de apă

* * *

saltul veveriței –
din crengi risipindu-se
mărgăritare

* * *

sfârșitul prașei –
în palmele țărâncii
petale de maci

* * *

soare spre apus –
umbrele treptat se-ntind
fără limită

* * *

vreme de coasă –
peste lanul aurit
secera lunii

* * *

brazdă prin spații –
un luntraș taie-n două
Calea Lactee

* * *

scris pe foi albe –
tu scrii pe foi galbene
ah întomnare

* * *

primele frunze...
în oglinda lacului
și norii vibrând

* * *

frunze-n cădere –
stoluri de păsări pe rând
se pierd în zare

* * *

flori ofilite –
câinele lângă mormânt
doar piele și os

ARHEOLOGIE

UN FORT DIN
EGIPTUL ANTIC

Arheologii au descoperit un fort vechi de 3.000 de ani, care apăra Egiptul Antic de triburile invadatoare ale „popoarelor mării” din estul Mediteranei. Au fost găsite o serie de ruine ale clădirilor din cărămidă de noroi din nord-vestul Egiptului, inclusiv rămășițe de cazărmi militare și camere de depozitare pentru arme, hrană și provizii din epoca Regatului Nou (1550 î.Hr. - 1070 î.Hr.).

● Ruinele fortului antic

În zonă se aflau mai multe artefacte și obiecte personale aparținând soldaților egipteni staționați în situl Tell Al-Abqain din Delta de Vest a Nilului. Cercetările anterioare au sugerat că prăbușirea mai multor civilizații dominante în jurul anului 1200 î.Hr. ar putea fi parțial atribuită raidurilor navale ale așa-numitelor „popoare ale mării”, ale căror origini exacte rămân încă neclare.

Istoricii au ajuns la concluzia că era vorba de o coaliție a unor triburi stabilite pe țărmul Mediteranei după primul val de invazii în nordul Egiptului. Acum, ultimele descoperiri confirmă rolul important al forțelor armate din nordul

Egiptului care păzeau regatul antic de invazii.

Clădirile în cauză au fost proiectate metodic, împărțite în două grupuri identice separate printr-un pasaj îngust, ceea ce scoate în evidență ingeniozitatea inginerilor egipteni antici, spun cercetătorii.

Unele părți ale forturilor au servit drept depozite pentru furnizarea de provizii zilnice, dar și drept hambare mari. Aceste unități de construcție conțin fragmente de ceramică spartă cu resturi de pește și oase de animale. Arheologii au identificat și cuptoare de ceramică cilindrice.

Artefactele descoperite în săpăturile recente dezvăluie informații noi despre

viața de zi cu zi, credințele religioase și activitățile militare ale ocupanților fortului, care includeau în principal soldați.

La fața locului au fost dezgropate și două blocuri de calcar: unul inscripționat cu hieroglife care detaliază titlurile regelui Ramses al II-lea, iar al doilea referindu-se la un oficial pe nume „Bay”.

Printre altele, în acel sit se afla o sabie lungă de bronz decorată cu efigia regelui Ramses al II-lea, arme, unelte de vânătoare, podoabe personale și articole de igienă, cum ar fi aplicatoare de fildeș, mărgelile de faianță, scarabei și amulete de protecție.

Sursa: digi24

Problemă de logică

Am fost surprinși să primim răspunsuri la problema din 19 septembrie de la mai mulți elevi din clasa a III-a „A” de la Liceul „Dante Alighieri” (învățătoare Teodora SCALEȚCHI): Matei RAILEAN, Gabriel DUMITRAȘCO, Daria POSTOLACHI, Andreea BIVOL, Mădălina DOLINȚĂ, Evelina COLESNIC. Sunt de laudă și Maria MARDARI (s. Miclești, r-nul Criuleni), și Vanessa BOTNARU (s. Frumoasa, r-nul Călărași). Vă propunem o problemă puțin mai complicată. Nu uitați că, la sfârșit de an, elevii cei mai harnici vor câștiga premii.

Curiozități geografice

TERRA NULLIUS

Terra nullius (din lat. „pământul nimănui”) este un teritoriu care nu aparține niciunui stat din lume. Odată, continente întregi erau nerevendicate de nimeni, dar după descoperirile geografice și colonizarea europeană, pe planetă există doar trei astfel de regiuni.

Bir Tawil. Un exemplu de Terra nullius este Bir Tawil, o porțiune de pământ de 2.060 km² de lângă granița dintre Egipt și Sudan. Acest tărâm pustiu cu temperaturi până la 45°C nu are populație, deși pe aici trec deseori triburi nomade. Situația se datorează granițelor trasate de Imperiul Britanic în secolele al XIX-lea și al XX-lea. Potrivit Departamentului de Stat al SUA, Regatul Unit a ajuns la un acord cu Egiptul, în 1899, care afirmă că teritoriile de la sud de paralela 22 de latitudine îi aparțin Sudanului, ceea ce ar pune Bir Tawil sub control sudanez.

În 1902, Anglia a atribuit unilateral Bir Tawil Egiptului, iar Sudanului i-a oferit zona Triunghiului Halaiba, bogat în petrol și terenuri fertile. În 1995, după lungi încăierări la frontieră, trupele egiptene l-au recuperat și au returnat Bir Tawil Sudanului, care nu l-a acceptat.

Gornja Siga. După destrămarea sângeroasă a Iugoslaviei, în 1990, un teren împădurit de 7 km², fiind și o câmpie inundabilă a Dunării, nu aparține vreunui stat. De fapt, se află

sub controlul croaților, deși ei afirmă că pământul este sârb, în timp ce Serbia nu are pretenții asupra pământului. În 2015, activistul ceh Vit Jedlicka a creat acolo statul virtual Liberland și chiar a acordat cetățenia la 30 de rezidenți din diferite țări.

Antarctida. Conform Tratatului Antarctic, semnat în 1959, Antarctica este singurul continent de pe Terra care nu este considerat o posesiune a vreunui stat, iar activitățile militare în acea zonă sunt strict interzise. În schimb, teritoriul este dedicat cercetării științifice și cooperării internaționale.

Sursa: wikipedia

Tehnologii incredibile

REVOLUȚIONARI OCHELARI „AR”

Conglomeratul multinational de tehnologie Meta a inventat noi ochelari de realitate augmentată care transformă lumea într-un ecran de computer.

Produsul este un prototip numit *Orion*, care pare să fie o obișnuită pereche de ochelari, dar cu rame și lentile mai groase, care, dintr-odată pot crea un ecran, proiectând obiecte digitale în lumea reală.

Aceasta este o actualizare a ochelarilor inteligenți *Meta*, realizată în colaborare cu *Ray-Ban*. Lentilele sunt obișnuite, însă utilizează camere încorporate, difuzoare și alte tehnologii pentru a oferi un fel de realitate augmentată.

Gigantul tehnologic a anunțat că *Orion* ar putea fi cel mai provocator dispozitiv electronic de consum produs de când a apărut smartphone-ul.

Până acum, dispozitivele AR au fost câști - cum ar fi *Apple Vision Pro* - care găzduiau tehnologia necesară pentru a alimenta un dispozitiv capabil să proiecteze holograme în fața ochilor purtătorului.

Orion este rezultatul invențiilor inovatoare în aproape fiecare domeniu al computerului modern, fiind „împachetat cu tehnologii complet noi”, conform declarației producătorului. Dispozitivul poate

fi controlat folosind gesturile, vocea și mișcarea ochilor.

Reprezentanții *Meta* au spus că deschid testarea prototipului pentru propriul personal și pentru „publicul extern selectat”, astfel încât să poată fi creată în viitorul apropiat linia de produse de

ochelari AR pentru consumatori.

Meta a făcut pași mari în domeniul inteligenței artificiale (IA) și a confirmat că adaugă interacțiunea vocală la instrumentele sale *Meta IA* pentru prima dată - lansând aplicația inițial în SUA, Canada, Australia și Noua Zeelandă.

Expertul în industrie Mike Prox, vicepreședinte, director de cercetare la firma de analiză *Forrester*, a remarcat că anunțul *Orion* are potențialul de a fi „revoluționar” pentru sector.

Prototipul olografic *Orion* de la *Meta* pune bazele unui viitor în care o platformă de calcul 3D revoluționară va fi la îndemână oricui și va putea fi utilă consumatorului de zi cu zi.

Sursa: independent.co

Astrid Ana Emilia LINDGREN (n. 14 noiembrie 1907, Vimmerby, Comitatul Kalmar, Suedia – d. 28 ianuarie 2002, Stockholm, Suedia) a fost o scriitoare suedeză, devenită faimoasă datorită cărților ei pentru copii: *Pippi Șosețica*, *Frățiorul și Karlsson de pe acoperiș*, *Ronia*, *Fată de tâlhar*, *Frății Inimă de Leu* și altele. A obținut premiul „Hans Christian Andersen”, unul dintre cele mai importante premii pentru scriitori, iar cărțile ei s-au vândut în circa 145 milioane de exemplare.

Astrid LINDGREN

Pippi Șosețica

(Fragment)

CAPITOLUL I

Pippi se mută în Vila Villekulla

La marginea orașului mic, mititel, se afla o curte în paragină și, în curte, o casă veche. Acolo locuia Pippi Șosețica. Pippi avea nouă ani și locuia singură. Nu avea nici mamă, nici tată, dar asta nu era rău deloc, căci astfel nimeni n-o zorea la culcare taman când se distra pe cînste și nimeni n-o obliga să bea ulei de ricin când ea mai degrabă ar fi ronțait caramelle.

Pippi avusese cândva un tată, pe care îl iubea foarte

mult. Și avusese, de bună seamă, și o mamă, dar trecuse atîta amar de vreme de atunci, că nu și-o putea aminti defel. Mama murise când Pippi era doar un copilăș care țipa în pătuț cît îl ținea gura, de nu se putea apropia nimeni. Fata spunea că mama era acum în ceruri și o privea printr-o bortă în nori. Pippi îi făcea de multe ori cu mîna și-i spunea:

– Nu-ți face griji! Mă descurc eu!

Dar pe tata nu-l uitase Pippi. Era căpitan pe-o corabie și naviga pe mare, iar

Pippi călătorise cu el până când fusese aruncat peste bord de o furtună și dispăruse fără urme în valuri. Însă Pippi era cît se poate de sigură că avea să se întoarcă într-o bună zi. Nu credea că s-ar fi putut îneca, ci era convinsă că plutise pe ape până la malul unei insule locuite de oameni cu pielea ca abanosul, unde ajun-

sese rege și se plimba încolo și înapoi cît era ziua de lungă, cu o coroană de aur pe cap.

– Mama-i înger și tata-i rege! N-are nimeni așa părinți! se lăuda Pippi. Și, de-ndată ce-și construiește tata corabia, vine și mă ia și-o să fiu prințesă! Hei-hop, și vezi atunci distracție!

Tatăl lui Pippi cumpărase casa cea dărăpănată, din grădina păraginită, în urmă cu mulți ani. Se gîndise că acolo avea să-și petreacă bătrînețile, împreună cu Pippi, cînd nu va mai fi în putere să navigheze pe mare. Dar pe urmă se întîmplase nenorocirea, fusese înghițit de furtună, așa că Pippi plecase să-l aștepte acasă la Vila Villekulla. Așa se numea casa. Era gata mobilată și aranjată, Pippi nu trebuia decît să se mute cînd poftea. Așa că, într-o frumoasă seară de vară, fata își luă rămas-bun de la marinarii de pe corabia tatălui ei. Tuturor le era dragă Pippi, iar fetița ținea și ea mult la ei:

– Rămas-bun, băieți! le spuse Pippi și-i pupă frumos pe frunte, pe fiecare în parte. Nu vă faceți griji pentru mine. Mă descurc eu!

Traducere din suedeză de Andreea CALEMAN

Iosif BRODSKI

GRĂDINA

O, ce pustie ești și mută!
În clareobscurul toamnei
domină nălucirea transparentă
a grădinii,
unde frunzele se-apropie
de pămînt
în marea atracție a dezintegrării.

O, ce mută ești!
Oare chiar destinul tău
în destinul meu presimte înfruntare
și vuietul foșnit al fructelor care
te-au părăsit
nu ți-i apropiat, ca vuietul
din clopote risipit?

Măreață grădină!
Cuvintelor mele le dăruiește
rotirea tulpinilor, adevăr în rotire,
unde eu rătăcesc spre crengile
încălate-n
căderea frunzelor, rîvne în amurgire.

O, cum ar supraviețui
până-n primăvara următoare
tulpinile tale, sufletul meu trist,
cînd fructele sunt absente deja,
reală fiindu-ți doar pustietatea?!

Dar nu, să plec!
Fie ca vreodată
să mă ademenească vagoane
agonale.

Drumul meu în coborâș și drumul
tău înalt –
acum sunt în egală măsură colosale.

Adio, grădina mea!
Pe mult timp?... Pentru totdeauna.
Păstrează-n tine tăcerea zorilor
și tristețea de seară,
grădină măreață, ce scuturi anii
peste-a poetului idilă amară.

Traducere de Leo BUTNARU

CUVINTELE-MI, EU CRED, VOR DISPĂREA

Cuvintele-mi, eu cred, vor dispărea
și timpul, triumfînd, mi-a
rîde-n față,
și va-nsoți, mîhnită, truda mea
alături cu natura fără viață.
Oricînd, în tainele acestei lumi,
în spații de astronauți brăzdate,
în mări întinse – peste tot, eu nu-mi
văd adevăr măgulitor în toate.
Poetu-i dat să-ncerce a uni
marginii care despart de suflet trupul.
Talentu-i ac. Doar glasul, ață.
Și doar moartea e hotar la-ntreg
cusutul.

Traducere de Gheorghe DONI

MERIDIAN LITERAR

Coordonator de pagină: Laura CHETRARU

Iosif BRODSKI (n. 24 mai 1940, Leningrad, URSS – d. 28 ianuarie 1996, New York, SUA) a fost un poet și eseist rus, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură în 1987.

A scris o serie de opere remarcabile: „Elegii romane”, „Cimitirul marin”, „Scrisori dintr-o cameră oarbă” și altele. A fost distins cu numeroase premii și onoruri, iar lucrările sale au fost traduse în multe limbi și apreciate la nivel mondial.

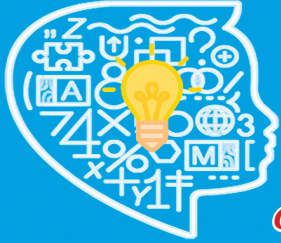
ADIO

Adio,
uită ce-a fost
și nu mă-nvinovăți.
Iar scrisorile arde-le
ca pe un pod.
Fie-ți cale
cutezătoare,
dreaptă
și simplă de tot.
În bezne sau ceață
lumineze-ți în viață
puzderia de stele,
fie ca speranța
la focul tău
să-și încălzească palmele.

Viforniță,
zăpadă, ploii
și sălbaticul urlet al focului
ocrotească-te mereu,
aștepte-te-n calea ta norocul
mai mare decît al meu.
Puternică să fie și minunată
lupta care-n pieptu-ți
se dă acum.

Eu sunt fericit pentru cei care
împreună cu tine
au poate că
același drum.

Traducere de Leo BUTNARU

Wunderkind

COPII - MINUNE

Coordonator de pagină: Eudochia VERDEȘ Nr. 9 (41)

„NIMIC NU ESTE IMPOSIBIL PENTRU CEI HOTĂRÂȚI”

Elevii noștri au înregistrat un nou rezultat însemnat la **Concursul Internațional de Aplicații Mobile „e-ICON World Contest”**. **Laura BURDUJA** și **Daniela GROSU**, eleve la **Liceul Teoretic „Miron Costin”** din Florești, sub îndrumarea profesoarei **Tatiana Rotari**, au fost apreciate cu **locul II** la nivel mondial. Este un succes deosebit pentru țara noastră.

„Felicitări pentru victoria remarcabilă obținută la acest concurs! Efortul vostru și dedicarea au dat roade, demonstrând că nimic nu este imposibil pentru cei hotărâți. Continuați să străluciți și să inspirați pe toți cei din jurul vostru. Republica Moldova are viitor datorită vouă, stimați elevi și cadre didactice!”, a spus în mesajul său ministrul Educației și Cercetării **Dan Perciun**.

Cea de-a XIV-a ediție a competiției „e-ICON World Contest” s-a desfășurat în luna august în Coreea de Sud. Tineri inovatori din 31 de țări au creat aplicații mobile menite să susțină Obiectivele de Dezvoltare Durabilă ale ONU. Echipa din Florești, în colaborare cu elevii coreeni de la *Hankuk Academy of Foreign Studies*, au elaborat aplicația „MixTape”, care îți oferă un instrument eficient și personalizat pentru orientarea în carieră.

Aplicația „MixTape” a reușit să impresioneze juriul internațional prin inovații importante. Aceasta va fi utilizată ca instrument didactic în Coreea de Sud. De asemenea, „MixTape” va fi promovată și prezentată la *Edtech Fair Korea 2024*, unde va servi ca exemplu de

inovație digitală în educație, având potențialul de a influența și a inspira practicile din domeniu la nivel global.

În timpul competiției Laura și Daniela au avut parte de o experiență unică de colaborare interculturală. În decursul a patru zile solicitante, echipa noastră a lucrat cot la cot cu elevii de la *Hankuk Academy of Foreign Studies* pentru a finaliza aplicația „MixTape”. Această competiție a fost nu doar un prilej de a perfecționa aplicația, ci și o oportunitate de a învăța și de a împărtăși cu elevii din Coreea de Sud perspective culturale și educaționale.

Laura BURDUJA:

– Nici nu visam că, la 16 ani, vom avea ocazia să învățăm a crea aplicații mobile în școală și să ajungem în Coreea de Sud pentru a concura cu tineri din întreaga lume. Ne simțim onorate că am putut reprezenta țara noastră cu succes.

Daniela GROSU:

– Suntem profund recunoscătoare pentru fiecare oportunitate oferită și pentru sprijinul pe care l-am primit din partea profesoarei Tatiana Rotari. Suntem mândre de realizările noastre și de faptul că am putut să câștigăm un premiu important. Este o dovadă că

visurile pot deveni realitate.

Dna Tatiana Rotari, profesoară de matematică și mentor în dezvoltarea aplicațiilor mobile, deține un rol central în pregătirea elevilor pentru competițiile internaționale, precum „e-ICON World Contest” din Coreea de Sud. Trei ani consecutiv, echipele pe care le coordonează se întorc acasă victorioase. Dumneai menționează că succesul recent este rezultatul unei munci asidue: „Laura și Daniela au dat dovadă de o determinare impresionantă și a fost o onoare să le fiu alături în această călătorie”.

Consemnare:
Eudochia VERDEȘ

UN VIS ÎMPLINIT

„Dacă tinzi să realizezi ceva, este nevoie să muncești”. Am înțeles acest lucru participând la concursul „La izvoarele înțelepciunii”, ediția a XXXIV-a. Am depus mult efort să devin mai bună și să am o prezență mai impresionantă decât alții. Mă bucur că am reușit și am câștigat o Mențiune la etapa finală a acestui concurs literar transfrontalier. Astfel, am beneficiat de o excursie minunată în România, la Târgu Neamț.

Vreau să le mulțumesc bibliotecarelor de la Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”, care ne-au îndrumat pe tot acest parcurs, la fel

și doamnei Olga Creangă-Caia, preoteasă și strănepoată mult îndrăgitului Ion Creangă, care ne-a găzduit. Călătoria aceasta a însemnat pentru mine o lecție de inteligență emoțională. Pelerinajul la mănăstirile românești mi-au încălzit sufletul și mi-au deschis noi oportunități pentru viitor. Desigur, mulțumesc și liceului meu „Mihai Eminescu” din Leova pentru oportunitate, susținere și ajutor. Am trăit o experiență minunată!

Denisa ROABEȘ,
elevă la **Liceul Teoretic „Mihai Eminescu”**

or. Leova

LECȚII GRATUITE DE LA OLIMPICI

Un grup de tineri olimpici de la **Liceul Teoretic „Orizont”, filiala Durluști**, a înființat proiectul „Momentum”, menit să ajute elevii să se pregătească pentru obiectele reale. Astfel, tinerii care au dificultăți de învățare sau care vor să își îmbunătățească abilitățile sunt invitați să participe la lecții gratuite de matematică, fizică și chimie.

Orele sunt destinate elevilor din clasele a VI-a – a XII-a. Doritorii sunt așteptați în fiecare duminică, în intervalul orar 13.30-16.30. Întâlnirile se vor desfășura în format offline la Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă” din Chișinău, str. A. Șciusev, nr. 65 (intrarea din strada A. Pușkin, scara 1).

Datorită participării la aceste ore:

- vei obține cunoștințe noi și răspunsuri la toate întrebările din domeniul real;
- vei face cunoștință cu tineri care împart aceleași interese;
- vei înțelege ce materie ți-ar plăcea mai mult să studiezi;
- vei face parte dintr-o comunitate de tineri care au ca scop principal dezvoltarea continuă a cunoștințelor și obținerea rezultatelor scontate.

Numărul de persoane care pot participa la lecții este limitat, de aceea te poți înregistra completând un formular.

SĂ SCRIM ȘI SĂ VORBIM CORECT!

Rubrică susținută de Gabriela MORARU Nr. 9 (41)

POVEȘTILE LIMBII ROMÂNE

Scurta poveste a cavalerului AȘIJDEREA

M-am întâlnit acum câteva zile cu nobilul cavaler AȘIJDEREA. Stai, prietene, să-ți povestesc ultima mea pățanie! Ieri m-am hotărât să-i cunosc pe noul veniții în împărăția noastră și știu că știu că nu mă refer la barbarismele care ne poluează. Ies din casă pe la zece și mă îndrept nerăbdător spre sala de consiliu. Când, deodată, aud: „Pst! Stai, cavaler Așijderea!” Pe mine nu mă cheamă așa și, ca atare, nu m-am oprit. „De ce nu vorbești cu mine?” Pentru că sunt o persoană educată, m-am întors spre cel care mă abordase și i-am spus că pe mine nu mă cheamă AȘIJDEREA!

„Mofturi, zice el. Te cunosc eu. Ești din neamul ADVERBELOR, aceia care vă țineți scai după verbe.” M-am stăpânit să nu răspund cu o obraznicie și i-am explicat celui care mă abordase deloc politicos că numele meu este AȘIJDEREA sau, dacă dorește, AȘIJDERI și că, indiferent ce datorie am avea noi, cei din neamul ADVERBELOR, ne-o îndeplinim cu cinste.

Interpreți preferați

MUZICA – REFLECȚIE A SUFLETULUI

The Urs, alias Gheorghe Scurtu, originar din r-nul Sângerii, este un interpret renumit și îndrăgit de tână generație. Artistul a devenit cunoscut în Republica Moldova și România după lansarea piesei „Tărâmul interzis”, ce a întrunit peste 13.000.000 de vizualizări pe Youtube în doar trei luni.

Pasiunea pentru muzică a moștenit-o de la mama sa, violonistă. Încă din adolescență, interpretul visa să-și formeze o trupă rock împreună cu fratele său. Îndemnați de dorința de a-și procura instrumentele necesare, el, pe atunci elev în clasa a VIII-a, și fratele său au plecat cu mama lor la muncă peste hotare.

Numele său de scenă, The Urs, are o explicație simplă. Prietenii îi ziceau Ursul pentru statura sa impozantă, iar acest apelativ a devenit un simbol al puterii și al protecției – exact așa cum sună muzica lui: puternică, dar cu o sensibilitate aparte.

Ca orice artist, el a fost influențat de marii interpreți, inspirația sa venind din surse diverse: de la melodiile melancolice ale lui Louis Armstrong până la energia neîmblânzită a trupelor precum Rammstein și System of a Down. Pe acest drum dificil al artei, nu și-a pierdut curajul, dar a continuat să pășească înainte, încercând diferite stiluri muzicale până a găsit acea vibrație care atinge cel mai plăcut

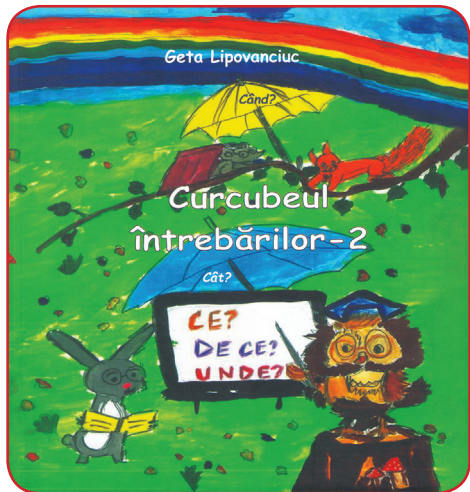

coardele sufletului fanilor săi. Iar răsplata nu a întârziat să apară – succesul a prins aripi, atât online, prin videoclipurile lansate, cât și live, la concerte.

Piese lui, precum Apa, Înapoi, The Ground și Pământul, nu sunt doar cântate, ci simțite și dăruite din însăși ființa sa. E de înțeles de ce The Urs are atâția fani dedicați, care așteaptă noi creații încântătoare.

Renata CUPCEA

SUGESTII DE LECTURĂ

„Pentru toți, fii tu un soare!”

Geta LIPOVANCIC

Prin întrebările retorice „Când?”, „Cât?”, „Ce?”, „Cine?”, „Cum?”, „De ce?”, „Unde?”, personajul meditativ-liric al poezicilor – copilul – este introdus într-un univers poetic și vital mai pe departe, peste care este imposibil să treci fără a-ți atrage atenția într-un fel sau altul.

Diferită față de cărțile altor autori ce și-au propus un dialog cu cititorul respectiv, Geta Lipovanciuc îl instruește indirect pe viitorul cetățean, pornind oricum de la inventarea scrierii, astfel familiarizându-l, din capul locului, totodată, cu apariția, mersul și evoluția scrisului, din preistorie până în zilele noastre, când nu se mai scrie pe papirus sau pe piei, ci pe hârtie.

Interesant construită, machetare și copertă, de însăși poeta, și folosind în interior lucrări ale elevilor de la L.T. „Mircea Eliade” din Chișinău (profesor – Victor Cobzac), ediția color, oferită tinerelor generații, este una în pas cu timpurile înnoitoare. Ea e dedicată tuturor copi-

ilor și, în special, fiicei dragi Maria-Magdalena Popa (tot ei aparținându-i și lucrarea de pe copertă).

Dialogal-monologal, construcția poetică originală este înzestrată și cu o seamă de desene expresive și incitante (fiecarei piese îi revine, desigur, câte

natural, precum este „însuși omul firesc”, fără a-și pune nicio mască. De unde și „Râde simplu, că-i lumesc./ Bucuros, să strălucească”, în lumina adevărului trăit și în cea a trăirii lui reale, ființiale. Întrebarea retorică titulară „Cine sunt daci?” îi oferă autoarei po-

morală dintre generații, dintre parte și întreg, conștientă „Că toate vin de sus, din rugi și dor”, vorbind în propria ei metaforă încăpătoare de sensuri și polemică luptătoare.

Poeta colaborează fructuos, în subsidiar, cu pedagogul din ea și cu omul, cu

ZBORUL VRERII DE A FI TU ÎNSUȚI...

Instructiv-educativă și opțional-cognitivă, „trilogia” poetică „Curcubeul întrebărilor” este un dialog imaginar al poetei Geta Lipovanciuc cu copilul (cu micul cititor și cu adolescentul...), în sensul că întrebările îl fac pe acesta să reflecteze/să mediteze asupra unui lucru (sau altul), pe care autoarea îl scoate în prim-plan, deloc întâmplător.

o imagine color, luată în chenar, ca un tablou evidențiat astfel și ca o lucrare plastică autonomă...).

Dincolo de imaginea de ansamblu a cărții, domină, firește, poezia (epico-lirică și meditativă).

„Asta-i legea omenească./ Toate-s spre a fi”, iar „Tihnele îți vor fi vracii./ Astăzi și în veci.” (ne sfătuie sosia poetei). De aceea, tot prin gura personajului său liric, poeta ne încredințează: „Ca să ai gândirea trează./ Nu lăsa somnul să treacă!” (vezi piesa „Ce este somnul?”). Îndemnurile auctoriale țin de modul de a fi al copilului, de rațiunea bunului-simț și de setea de armonie vitală dintre societate și copil, dintre părinți și copii, dintre Om și Natură, dintre ființă și credință, dintre Dumnezeu și noi („Fără Mila-I, nu se poate./ Fără El, cunoști durerea.”).

Elogiul bucuriei, fericirii umane relevă, în mare, harul poetic auctorial

sibilitatea de a menționa că „Străbunii noștri se-apără/ Cu toate forțele-nvingând./ Ei au simțit ce-nseamnă țară/ Și au știut că nu se vând.” „Că-n limba noastră, cea română./ Nu vor rămâne doar trecut.” Or, ei „Sunt neamul nostru, sunt țărani/ Muncind din greu, dar și dibaci./ Sunt cei de-au doborât tiranii./ Sunt ne-nfricații noștri daci.”

În ceea ce privește sentimentul de prietenie, copilul este povățuit, de asemenea, din adâncul inimii („Să știi: și inima ți-l vede/ Pe cel de-i sincer și curat.”; „A fi prieten e o lege:/ Să fii curat ca Dumnezeu!”).

Remarcabile sunt rândurile care constituie întregul poezicului „Cine-ți sunt părinții?” („Părinții vor să te ajute/ Să crești frumos, cinstit și drept./ Curat și bun, să-ți împrumute/ Blândețea lor, crescută-n piept.”). Oricum, poeta surprinde metaforic conexiunea ideatică și

răvna, cu visul ideal al contemporanului său, deoarece „Doar iubindu-ți mult părinții./ Poți ajunge la-nălțime.” De unde, pe-o tonalitate venind din inimă, profund atitudinal-personală, rezumă: „Și n-ășterne depărtarea/ Cu-al lor dor (al părinților – n.n.) și gânduri grele.../ Tu mai bine fii cărarea/ Lor, cea plină doar cu stele!”.

Inspirat gândită și scrisă cu mult drag pentru cei cărora le este destinată, cartea a adunat întregul Dar de sus al cuvintelor, necesar celor ce-o așteaptă jos, copiii. („Cartea, subliniază poeta, zăbovește-aice./ Pe oricine să-l ridice./ Căci în orișicare filă/ E doar dragoste și milă.”).

Multe și diverse lucruri are de învățat micul cititor din paginile poetice ale trilogiei „Curcubeul întrebărilor”, directe și indirecte, ale poemelor și lucrărilor plastice sau ale cuvântului și culorii, ale unicității și armoniei lor metaforice și meditativ-lirice.

Copacii și marea, ploaia și păsările, Natura și copilul, eternul și frumosul, Omul și Universul fac una, atât în poezie, cât și în desenele organic alăturate. Ele emană ideatic și metaforic, plastic și imnic, același Dar și dor de zbor sublim.

Tudor PALLADI

● Fantezie astrală

● Ciclul vieții

● Muma pădurii

Nr. 18 (115)

Coordonator de pagină: Lidia UNGUREANU

Pagina apare cu sprijinul Uniunii Artiștilor Plastici din R. Moldova

PE ARIPILE ARTEI DIGITALE

În ediția de azi voi prezenta un nou ciclu de desene digitale, însoțit de un text în care îmi expun părerea despre arta respectivă cu speranța că voi trezi interesul altor copii.

Arta digitală, cred, reprezintă o modalitate de a cunoaște și a descrie lumea înconjurătoare, codificând grafic propriile emoții și trăiri. Nici nu-i de mirare! Aflat în zona dintre artă și scriere, încă din era preistorică, desenul a fost prima formă de comunicare între oameni. În principiu, măiestria artistului plastic, la general, și a designerului grafic, în particular, este de a-l face pe contemplatorul imaginii să gândească, să-și pună întrebări, să se autodescoperă, dar și să evolueze. Astfel, orice iubitor de artă veritabilă își dă seama că marile capodopere, precum „Coloana Infinitului” și „Masa Tăcerii” ale lui Brâncuși, „Sărutul” lui Gustav Klimt, „Mona Lisa” a lui Leonardo da Vinci etc., sunt un fel de „instrumente spirituale”

percepute de subconștientul uman. Acestea conțin *mesaje codificate* care pot fi interpretate în mod diferit.

La Tokyo există un muzeu experimental de artă digitală cu posibilitatea de a utiliza instalații artistice imersive (prin accesarea acestora) cu stimularea tuturor celor cinci simțuri umane. Astfel, prezența fiecărui vizitator în sala de expoziție are un impact unic asupra

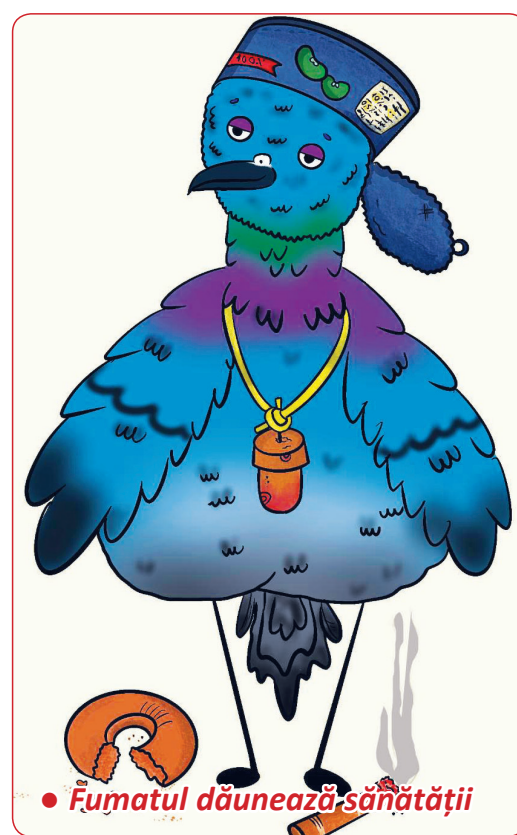
operei de artă, deoarece, accesând instalația digitală, consumatorul de frumos devine un creator. Grație inducerii stării de introspecție, arta în sine ne oferă nouă, tuturor (și elevului, și omului matur) posibilitatea de a vedea lumea înconjurătoare într-o altă perspectivă, redescoperind-o mereu, căci artistul plastic are capacitatea de a *vedea, a auzi și a observa* lucrurile într-un mod cu totul aparte.

Pentru mine, desenul digital nu este o simplă activitate recreativă, ci o formă de expresie, o combinație perfectă a artei și tehnologiei, iar posibilitățile de creație aici sunt incredibile și nelimitate. Visul meu e să devin o profesionistă în domeniu, iar fiecare desen al meu care a prins scânteia inspirației mă apropie tot mai mult de viitorul meu artistic.

Lina BELÎ, elevă în clasa a IX-a „M” la Liceul Teoretic „Mircea Eliade” mun. Chișinău

● Pungața cu doi bani

● Fumatul dăunează sănătății

DIRECTOR –
REDACTOR-ȘEF
Ion ANTON

ECHIPA REDACȚIONALĂ: Mariana GABURĂ (redactor-coordonator de emisie); Rodica PROCA (contabil-șef); Maria STRUNGARU (machetistă); Cristina COVRIG (secretar-tehnoredactor); Lidia UNGUREANU (literatură, artă și educație estetică); Eudochia VERDEȘ, Laura CHETRARU (scrisori; preocupările adolescenților); Ludmila MOVILĂ, Renata CUPCEA (actualitate școlară și organizații obștești pentru copii).

Tel.: redactor-șef – 022-23-37-78; anticamera – 022-23-43-28; contabila – 022-23-36-77; secțiile: 022-23-41-95; secretariat – 022-22-52-49.

„Florile dalbe” index PM 21238
str. Pușkin, 22, Casa Presei, 2012, or. Chișinău
E-mail: contact@floriledalbe.md

Instituția Publică Publicația Periodică Săptămânalul „Florile Dalbe”
Fondator: Ministerul Culturii al Republicii Moldova.
Reînregistrată la Camera Înregistrării de Stat cu nr. 1003600093431 din 11 august 2008

Tipărit la Tipografia BLITZ POLIGRAF S.R.L.,
Chișinău, str. Vlaicu Părcălab, 45

Com. nr. 1087
Tiraj – 2700 ex.

Procesare
computerizată:
„FLORILE
DALBE”

